

EUROPSKA
KOMISIJA

Strasbourg, 14.3.2023.
COM(2023) 147 final

2023/0076 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni uredbi (EU) br. 1227/2011 i (EU) 2019/942 radi poboljšanja zaštite Unije od manipulacije tržištem na veleprodajnom tržištu energije

(Tekst značajan za EGP)

{SWD(2023) 58 final}

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

1.1. Kontekst politike

Cijene energije znatno su se povećale tijekom 2021. i 2022. To je posljedica smanjenja opskrbe plinom, posebno nakon početka ruskog rata protiv Ukrajine, upotrebe energije kao oružja, kao i domaćih manjkova hidroenergije i nuklearne energije. Rast cijena posljedica je i povećane potražnje za energijom, s obzirom na to da se svjetsko gospodarstvo počelo oporavljati nakon pandemije bolesti COVID-19. Taj rast cijena brzo su osjetili kućanstva, industrija i poduzeća diljem EU-a, a vlade su odmah poduzele mjere za njihovo ublažavanje. Na europskoj razini EU je brzo osigurao paket mjera za cijene energije¹ koji je uključivao mjere za rješavanje problema visokih cijena, posebno za najugroženije potrošače (uključujući potporu dohotku, porezne olakšice, mjere za uštedu i skladištenje plina), kao i plan REPowerEU² s dodatnim mjerama i financiranjem za povećanje energetske učinkovitosti i poticanje korištenja obnovljive energije kako bi se smanjila ovisnost o ruskim fosilnim gorivima. Nakon toga uslijedilo je stvaranje privremenog sustava državnih potpora³ kako bi se određenim mjerama omogućilo ublažavanje učinka visokih cijena, otpornog sustava skladištenja plina⁴, učinkovitih mjera za smanjenje potražnje za plinom⁵ i električnom energijom⁶, bržeg postupka izdavanja dozvola za energiju iz obnovljivih izvora i mreže⁷ te sustavâ ograničavanja cijena kako bi se izbjegla neočekivana dobit na tržištima plina i električne energije⁸.

¹ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Paket mjera za djelovanje i potporu za suočavanje s rastom cijena energije, COM(2021) 660 final.

² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija – Plan REPowerEU, COM(2022) 230.

³ Komunikacija Komisije – Privremeni okvir za mjere državne potpore u kriznim situacijama za potporu gospodarstvu nakon ruske agresije na Ukrajinu, C 131 I/01, C/2022/1890.

⁴ Uredba (EU) 2022/1032 Europskog parlamenta i Vijeća od 29. lipnja 2022. o izmjeni uredbi (EU) 2017/1938 i (EZ) br. 715/2009 u pogledu skladištenja plina, SL L 173, 10.6.2022., str. 17.

⁵ Uredba (EU) 2022/1369 od 5. kolovoza 2022. o koordiniranim mjerama za smanjenje potražnje za plinom, SL L 206, 8.8.2022., str. 1.

⁶ Uredba (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije, SL L 261, 7.10.2022., str. 1.

⁷ Uredba Vijeća (EU) 2022/2577 od 22. prosinca 2022. o utvrđivanju okvira za ubrzanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora, SL L 335, 29.12.2022., str. 36.

⁸ Uredba (EU) 2022/1854 od 6. listopada 2022. o hitnoj intervenciji za rješavanje pitanja visokih cijena energije, SL L 261, 7.10.2022., str. 1.

Te kratkoročne mjere pomogle su državama članicama da se nose s neposrednim posljedicama energetske krize. Međutim, kriza je pokazala i koliko su potrošači i industrije izloženi porastu cijena energije te ukazala na naš nedostatak otpornosti u tom pogledu. Poduzeća i građani smatrali su da je učinak proizvodnje koja se temelji na fosilnim gorivima na određivanje cijena električne energije pretjeran, dok se sposobnost država članica da ublaže kratkoročne cijene dugoročnim ugovorima činila nedostatnom. Zbog toga je predsjednica Europske komisije u govoru o stanju Unije 2022.⁹ istaknula potrebu za temeljitom reformom modela tržišta električne energije.

Iako unutarnje energetske tržište EU-a u cijeloj Europi bilježi goleme dobitke i rast, nedavna energetska kriza ukazala je na to da kratkoročni fokus modela energetske tržišta može odvratiti pozornost od širih, dugoročnijih ciljeva. Odražavanje kratkoročnih cijena na račune potrošača dovelo je do cjenovnih šokova u kojima su se računi za energiju mnogih potrošača utrostručili ili učetverostručili, čak i kad su se troškovi energije vjetra i solarne energije smanjivali; iznenadna izloženost nestabilnim i visokim cijenama dovela je do stečaja nekih opskrbljivača; mnoga industrijska poduzeća u energetske intenzivnim sektorima morala su se zatvoriti. Stoga prijedlog uključuje niz mjera usmjerenih na stvaranje zaštitnog sloja između kratkoročnih tržišta i računa za električnu energiju koje plaćaju potrošači, posebno poticanjem dugoročnijeg ugovaranja, kako bi se poboljšalo funkcioniranje kratkoročnih tržišta radi bolje integracije obnovljivih izvora energije i jačanja uloge fleksibilnosti te osnaživanja i zaštite potrošača.

Nedavna nestabilnost cijena isto je tako ukazala na nedostatak fleksibilnosti u elektroenergetskoj mreži, uz cijene koje se prečesto određuju na temelju proizvodnje energije iz plina te opći nedostatak fleksibilne ponude s niskom razinom emisija ugljika, upravljanja potrošnjom i skladištenja energije. Budući da više energije vjetra i sunca ulazi u sustav, bit će potrebne fleksibilne niskougljične tehnologije kako bi se međusobno uskladile promjenjiva ponuda i promjenjiva potražnja. Usporedno s ovim prijedlogom Komisija daje preporuke za unapređenje inovacija, tehnologija i kapaciteta u području skladištenja.

U širem smislu, osjetljivost cijene električne energije na cijene fosilnih goriva ukazala je na potrebu za ubrzanjem uvođenja obnovljivih izvora energije zajedno s fleksibilnošću elektroenergetskog sustava da nadomjesti fosilna goriva. Planom REPowerEU pruža se takav poticaj energiji iz obnovljivih izvora, a time i gospodarskom rastu i otvaranju kvalitetnih

⁹ SPEECH/22/5493.

radnih mjesta. Plan se temelji na nastojanjima da se u sklopu europskog zelenog plana inovacijama i prelaskom na gospodarstvo s nultom neto stopom emisija poboljša europska konkurentnost te je usko usklađen s Komisijinim industrijskim planom u okviru zelenog plana. Kako bi se olakšala ulaganja potrebna u svjetlu nedavne nestabilnosti cijena, nekoordiniranih regulatornih intervencija te mrežnih i regulatornih prepreka za ulazak, potrebna je temeljna reforma. Naposljetku, u izvješću o konačnom ishodu Konferencije o budućnosti Europe građani i građanke zatražili su od institucija EU-a da poduzmu mjere za „povećanje europske energetske sigurnosti i postizanje energetske neovisnosti EU-a” te za „smanjivanje ovisnosti EU-a o stranim akterima u gospodarski strateškim sektorima”, uključujući energetiku¹⁰.

1.2. Ciljevi prijedloga

Prijedlogom se rješavaju pitanja potrošača, industrije i ulagača povezana s izloženosti nestabilnim kratkoročnim cijenama, koja je uzrokovana visokim cijenama fosilnih goriva. Optimizirat će se model tržišta električne energije dopunjavanjem kratkoročnih tržišta davanjem veće uloge dugoročnim instrumentima, čime će se potrošačima omogućiti da imaju koristi od ugovora s fiksnom cijenom i olakšati ulaganja u čiste tehnologije. Naposljetku, to znači da će biti potrebno manje proizvodnje iz fosilnih goriva, što će dovesti do nižih cijena za potrošače tijekom budućih kriza povezanih s fosilnim gorivima zbog niskih operativnih troškova energije iz obnovljivih izvora i niskouglične energije.

U prijedlogu se navode mjere za zaštitu potrošača od takve nestabilnosti, a potrošače se osnažuje većim izborom ugovora i izravnijim pristupom obnovljivoj i niskougličnoj energiji. Kako bi se poboljšali uvjeti za ulaganja za poduzeća, posebno ona koja se bave dekarbonizacijom, u prijedlogu se navode mjere za suzbijanje izloženosti kratkoročnim porastima cijena ugovorima o kupnji energije i strožim bonitetnim obvezama za opskrbljivače energije. U njemu se predlažu i mjere za poboljšanje načina na koji se promjenjiva energija iz obnovljivih izvora i energija s niskim emisijama ugljika integriraju u kratkoročno tržište. To uključuje mjere za poticanje upotrebe upravljanja potrošnjom i skladištenja, uz ostala nefosilna rješenja za fleksibilnost. Prijedlogom se ujedno poboljšava i pojašnjava pristup dugoročnijim ugovorima za nositelje projekata (za nositelje kojima potporu daje država, kao što su ugovori za razlike, i za privatne nositelje, kao što su ugovori o kupnji energije) kako bi se osigurali sigurni i stabilni prihodi za nositelje projekata obnovljive i niskouglične energije

¹⁰ [Izvješće o konačnom ishodu Konferencije o budućnosti Europe](#) – prijedlozi 3. i 17.

te smanjili rizici i kapitalni troškovi, a istodobno izbjegla neočekivana dobit u razdobljima visokih cijena.

Iako je trenutni model tržišta desetljećima omogućavao učinkovito i sve integriranije tržište, energetska kriza ukazala je na niz nedostataka koji se odnose na: i. nedovoljne alate za zaštitu potrošača, uključujući poduzeća, od visokih kratkoročnih cijena; ii. pretjeran utjecaj cijena fosilnih goriva na cijene električne energije i nemogućnost boljeg odražavanja jeftinih obnovljivih izvora energije i niskougledne energije na račune za električnu energiju; iii. učinak ekstremne nestabilnosti cijena i regulatornih intervencija na ulaganja; iv. nedovoljna nefosilna rješenja za fleksibilnost (kao što su skladištenje ili upravljanje potrošnjom) kojima bi se mogla smanjiti ovisnost o proizvodnji na plin; v. ograničen izbor vrsta ugovora s opskrbljivačem; vi. poteškoće u pogledu izravnog pristupa obnovljivoj energiji dijeljenjem energije; i vii. potrebu za pouzdanim praćenjem energetskeg tržišta kako bi se tržište bolje zaštitilo od zloupotrebe.

Kako bi se potrošače zaštitilo od nestabilnih cijena, prijedlogom će se osigurati pravo na ugovore s fiksnim cijenama, kao i na ugovore s dinamičnim cijenama, pravo na više ugovora te na bolje i jasnije informacije o ugovorima. Potrošačima će se ponuditi različiti ugovori koji najbolje odgovaraju njihovim okolnostima. Na taj način potrošači, uključujući mala poduzeća, mogu zadržati sigurne, dugoročne cijene kako bi ublažili učinak iznenadnih cjenovnih šokova i/ili mogu odlučiti sklopiti ugovore s dinamičnim određivanjem cijena s opskrbljivačima ako žele iskoristiti promjenjivost cijena za upotrebu električne energije kad je ona jeftinija (npr. u svrhe punjenja električnih automobila ili korištenja dizalica topline). Takva kombinacija dinamičnih i fiksnih cijena omogućuje zadržavanje tržišnih poticaja za potrošače kako bi prilagođavali vlastitu potražnju za električnom energijom, a istodobno pruža veću sigurnost i onima koji žele ulagati u obnovljive izvore energije (primjerice krovne solarne ploče) i stabilnost troškova. Osim postojećeg okvira za zaštitu energetske siromašnih i ugroženih potrošača, prijedlogom će se kućanstvima i potrošačima iz malih i srednjih poduzeća omogućiti pristup reguliranim maloprodajnim cijenama u slučaju krize te će se stabilizirati industrija opskrbe tako što će se od opskrbljivača zahtijevati da ulože više truda u zaštitu od visokih porasta cijena većom uporabom terminskih ugovora s proizvođačima (čime se ograničavaju buduće cijene) i zahtijevanjem od država članica da uspostave sustav opskrbljivača zadnjeg izbora. S pomoću prijedloga osnažit će se položaj potrošača stvaranjem prava na izravnu razmjenu energije iz obnovljivih izvora, bez potrebe za stvaranjem energetske zajednice. Većom razmjenom energije (npr. dijeljenjem viška solarne energije na

krovu sa susjedom) može se poboljšati upotreba jeftine energije iz obnovljivih izvora i omogućiti veći pristup izravnoj upotrebi energije iz obnovljivih izvora za potrošače koji inače ne bi imali takav pristup.

Kako bi se povećala stabilnost i predvidljivost troškova energije, čime se pridonosi konkurentnosti gospodarstva EU-a suočenog s pretjerano nestabilnim cijenama, u sklopu prijedloga nastoji se pružiti poboljšani pristup tržištu stabilnijim dugoročnijim ugovorima i tržištima. Ugovori o kupnji energije – dugoročni privatni ugovori između proizvođača (obično iz obnovljivih izvora ili s niskim emisijama ugljika) i potrošača – mogu zaštititi od nestabilnosti cijena, ali trenutačno su uglavnom dostupni samo velikim potrošačima energije u vrlo malom broju država članica. Prepreka rastu tog tržišta kreditni je rizik da potrošač neće uvijek moći kupiti električnu energiju tijekom cijelog razdoblja. Kako bi se to riješilo, države članice trebale bi osigurati da instrumenti za smanjenje financijskih rizika povezanih s neispunjavanjem obveza plaćanja otkupljivača u okviru ugovora o kupnji energije, uključujući sustave jamstava po tržišnim cijenama, budu dostupni poduzećima koja se suočavaju s preprekama za ulazak na tržište ugovora o kupnji energije i koja nisu u financijskim poteškoćama. Kako bi se dodatno potaknuo rast tržišta za takve ugovore, nositeljima projekata u okviru obnovljive i niskougljične energije koji sudjeluju u natječaju za javnu potporu trebalo bi dopustiti da dio proizvodnje rezerviraju za prodaju putem ugovora o kupnji električne energije. Osim toga, države članice trebale bi u nekim od tih natječaja nastojati primjenjivati kriterije za ocjenjivanje kako bi potaknule pristup tržištu ugovora o kupnji električne energije za kupce koji se suočavaju s preprekama ulasku na tržište. Naposljetku, obveza opskrbljivača da se na odgovarajući način zaštite od rizika može potaknuti i potražnju za ugovorima o kupnji energije (koji su način ograničavanja budućih cijena).

Nekim oblicima javne potpore vlada proizvođaču energije jamči minimalnu cijenu, ali na način da se proizvođaču ipak omogućuje da zaradi punu tržišnu cijenu čak i ako je ta tržišna cijena vrlo visoka. S obzirom na nedavne visoke cijene, za velik dio (jeftine) javno podržane energije određene su te visoke tržišne cijene. Kako bi se to zaustavilo i kako bi se na taj način stabilizirale cijene, investicijska potpora trebala bi biti strukturirana kao „dvosmjerna” (dvosmjerni ugovor za razlike), čime se određuje minimalna, ali i maksimalna cijena, tako da se svi prihodi iznad gornje granice isplate. Prijedlog će se primjenjivati na nova ulaganja za proizvodnju električne energije, što uključuje ulaganja u nova postrojenja za proizvodnju električne energije, ulaganja s ciljem obnove kapaciteta postojećih postrojenja za proizvodnju električne energije, ulaganja s ciljem proširivanja postojećih postrojenja za proizvodnju

električne energije ili produljivanja njihova vijeka. Nadalje, prijedlogom će se zahtijevati da se novac od isplate zatim usmjeri na potporu svim potrošačima električne energije razmjerno njihovoj potrošnji kako bi se ublažio učinak visokih cijena.

Dodatni način zaštite od nestabilnih cijena jest korištenje dugoročnih ugovora koji ograničavaju buduće cijene („terminski ugovori”). Tržište s takvim cijenama pokazuje slabu likvidnost u mnogim državama članicama, ali bi se ona mogla povećati u cijelom EU-u kako bi se više opskrbljivača ili potrošača moglo zaštititi od pretjerano nestabilnih cijena tijekom duljih razdoblja. Prijedlogom će se stvoriti i regionalne referentne cijene putem čvorišta kako bi se povećala transparentnost cijena i kako bi se operatore sustava obvezalo da dopuste prava prijenosa dulja od godine dana u cilju da, ako postoji terminski ugovor između stranaka u različitim regijama ili preko granica, ti operatori mogu osigurati prijenos električne energije.

Naposljetku, kako bi se osiguralo konkurentno tržišno natjecanje i transparentne cijene, poboljšat će se sposobnost regulatora da prate cjelovitost i transparentnost energetskeg tržišta.

Treći je cilj **potaknuti ulaganja u energiju iz obnovljivih izvora** kako bi se osiguralo da se uvođenje utrostruči u skladu s ciljevima europskog zelenog plana. To će se djelomično postići poboljšanjem tržišta dugoročnih ugovora. Ugovorima o kupnji energije i ugovorima za razlike ne samo da se potrošačima osiguravaju stabilne cijene već se i opskrbljivačima energije iz obnovljivih izvora osiguravaju pouzdani prihodi. Time se smanjuje njihov financijski rizik, kao i u znatnoj mjeri njihov trošak kapitala. Time se stvara pozitivan krug u kojem se stabilnim prihodima smanjuju troškovi i potiče potražnja za obnovljivom energijom.

Obnovljiva energija usto je i bolje ulaganje kad tehnička ograničenja u sustavu ne ograničavaju njezinu sposobnost proizvodnje energije. Što je sustav fleksibilniji (proizvodnja koja se može brzo uključiti ili isključiti, skladište koje može apsorbirati ili unijeti električnu energiju u sustav, ili aktivni potrošači koji mogu povećati ili smanjiti svoju potražnju za električnom energijom), to cijene mogu biti stabilnije i to sustav može integrirati više energije iz obnovljivih izvora. Zbog toga se ovim prijedlogom od država članica zahtijeva da procijene svoje potrebe za fleksibilnošću elektroenergetskog sustava i utvrde ciljeve za ispunjavanje tih potreba. Države članice mogu osmisliti ili preoblikovati mehanizme za razvoj kapaciteta kako bi promicale niskouglednu fleksibilnost. Nadalje, prijedlogom se državama članicama omogućuje da uvedu nove programe potpore za nefosilna rješenja za fleksibilnost, kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje.

Osim toga, operatori sustava trebali bi imati veću ulogu u integraciji obnovljivih izvora energije u mrežu, djelomično povećanjem transparentnosti u pogledu dostupnosti kapaciteta priključivanja na mrežu. Kao prvo, tim bi se jasnijim informacijama povećala sposobnost nositelja projekata obnovljive energije da razvijaju obnovljive izvore energije u područjima u kojima je mreža manje opterećena. Drugo, energijom iz obnovljivih izvora može se učinkovitije trgovati i postići ravnoteža u sustavu ako se trgovina među sudionicima na tržištu može odvijati bliže „stvarnom vremenu”. Ako se ponude za opskrbu električnom energijom daju nekoliko minuta, a ne nekoliko sati prije potrošnje, ponude proizvođača energije vjetra i sunca točnije su, može se potrošiti više energije vjetra i sunca, a „troškovi neravnoteže” sustava smanjuju se. Stoga će se rokovi za trgovanje približiti stvarnom vremenu.

Dosljednost u odnosu na postojeće odredbe politike u tom području

Predložena inicijativa usko je povezana s iznesenim zakonodavnim prijedlozima i nadopunjuje ih u kontekstu paketa europskog zelenog plana te se njome ubrzava ispunjavanje ciljeva dekarbonizacije utvrđenih u planu REPowerEU, posebno u pogledu prijedloga za reviziju Direktive o energiji iz obnovljivih izvora („RED II”), glavnog instrumenta EU-a za promicanje energije iz obnovljivih izvora. Predložena inicijativa služi kao dopuna jer joj je cilj omogućiti ubrzanje uvođenja energije iz obnovljivih izvora. Prijedlogom se nastoje osigurati stabilniji dugoročni izvori prihoda kako bi se omogućila daljnja ulaganja u obnovljivu i niskouglednu energiju, uz istodobno poboljšanje funkcioniranja kratkoročnih tržišta, koja su ključna za integraciju obnovljivih izvora energije u elektroenergetski sustav. Osim toga, prijedlogom se nastoji omogućiti dijeljenje energije kako bi se potrošačima omogućilo da se uključe na tržište te se nastoji ubrzati energetska tranzicija.

Smanjenje potrošnje energije cjenovnim signalima, mjerama energetske učinkovitosti ili dobrovoljnim nastojanjima često može biti najjeftiniji, najsigurniji i najčišći način smanjenja naše ovisnosti o fosilnim gorivima, pružanja potpore sigurnosti opskrbe i smanjenja računa za energiju. Prijedlogom će se olakšati aktivno sudjelovanje potrošača na tržištu i razvoj njihova upravljanja potrošnjom. Njime će se omogućiti i nefosilna rješenja za fleksibilnost, primjerice fleksibilnost na strani potražnje i skladištenje, pod jednakim uvjetima kako bi se postupno smanjila uloga prirodnog plina na kratkoročnom tržištu u kontekstu osiguravanja fleksibilnosti. Sukladno tome, prijedlog je u skladu s predloženim povećanjem cilja energetske učinkovitosti za 2030. na 13 %, kako je utvrđeno u predloženim izmjenama

Direktive o energiji iz obnovljivih izvora, Direktive o energetske svojstvima zgrada i Direktive o energetske učinkovitosti¹¹ priloženima planu REPowerEU¹².

Postoji i važna poveznica između prijedloga i Direktive o energetske svojstvima zgrada, koja je glavni instrument EU-a za pomoć u postizanju ciljeva u pogledu zgrada i obnove utvrđenih u europskom zelenom planu. Prijedlog je konkretno usko povezan s odredbama o zasebnom mjerenju i upravljanju potrošnjom uz prijedlog Komisije, kao dio paketa europskog zelenog plana i kao što je navedeno u Komunikaciji o strategiji EU-a za solarnu energiju, o postupnoj obveznoj integraciji solarne fotonaponske energije u cilju pretvaranja javnih, poslovnih i stambenih zgrada u klimatski neutralne.

- **Dosljednost u odnosu na druge politike Unije**

Ciljevi prijedloga u pogledu zaštite i osnaživanja potrošača, poboljšanja konkurentnosti industrije EU-a te poticanja ulaganja u obnovljive izvore energije i ulaganja s niskom razinom emisija CO₂ u potpunosti su usklađeni s okvirom europskog zelenog plana te usklađeni i komplementarni s postojećim inicijativama, uključujući zakonodavni prijedlog „Zakona o industriji s nultom neto stopom emisija”, koji se donosi usporedno. Njime se rješavaju problemi utvrđeni u Komunikaciji Komisije objavljenoj 1. veljače 2023. u kojoj je izložen „industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija”¹³, konkretnije, činjenica da je konkurentnost mnogih poduzeća ozbiljno oslabljena visokim cijenama energije i da bi dugoročni ugovori o cijenama mogli imati važnu ulogu u omogućivanju korisnicima električne energije da ostvare korist od predvidljivijih i nižih troškova energije iz obnovljivih izvora. Naposljetku, zakonodavni prijedlog dopuna je tekućoj reviziji relevantnih propisa o financijskom tržištu, kao što je Uredba o zlouporabi tržišta¹⁴. Prijedlog se usto nadovezuje na Preporuku Vijeća o osiguravanju pravedne tranzicije prema klimatske neutralnosti kojom se države članice pozivaju da nastave mobilizirati javnu i privatnu financijsku potporu u svrhu

¹¹ Prijedlog Direktive Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Direktive (EU) 2018/2001 o promicanju uporabe energije iz obnovljivih izvora, Direktive 2010/31/EU o energetske svojstvima zgrada i Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti, COM(2022) 222 final.

¹² Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru te Odboru regija – Plan REPowerEU COM(2022) 230 final.

¹³ Komunikacija Komisije Europskom parlamentu, Europskom vijeću, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija – Industrijski plan u okviru zelenog plana za doba nulte neto stope emisija, COM(2023) 62 final.

¹⁴ Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173, 12.6.2014., str. 1.

ulaganja u obnovljivu energiju, savladavanja izazova povezanih s mobilnošću i promicanja mogućnosti uštede povezanih s kružnim gospodarstvom¹⁵.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Prijedlog se temelji na članku 194. stavku 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU), koji predstavlja pravnu osnovu za predlaganje mjera čiji je cilj, među ostalim, osigurati funkcioniranje energetskog tržišta, promicati energetske učinkovitost i uštedu energije te razvoj novih i obnovljivih oblika energije¹⁶. U području energetike EU ima podijeljenu nadležnost u skladu s člankom 4. stavkom 2. točkom (i) UFEU-a.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Potreba za djelovanjem EU-a

Dosad nezabilježena priroda krize cijena energije usmjerila je pažnju na tržište električne energije u EU-u. Unatoč sve većem udjelu jeftine električne energije iz obnovljivih izvora u cijelom EU-u, električna energija proizvedena iz fosilnih goriva i dalje utječe na ukupne račune za energiju. Kućanstva i poduzeća u cijelom EU-u tijekom krize doživjela su nagli porast cijena energije.

Pitanje porasta cijena energije važno je za cijeli EU i može se riješiti samo djelovanjem na razini EU-a. Veća integracija tržišta električne energije u EU-u zahtijeva bolju koordinaciju među nacionalnim sudionicima, među ostalim, u pogledu praćenja i nadzora tržišta. Nacionalne intervencijske politike u sektoru električne energije imaju izravan učinak na susjedne države članice zbog energetske međuovisnosti, međupovezanosti mreža i trenutne integracije tržišta električne energije. Za očuvanje funkcioniranja elektroenergetskog sustava i prekogranične trgovine i prekograničnih ulaganja te za koordinirano ubrzavanje energetske tranzicije prema integriranijem i energetski učinkovitijem energetske sustava koji se temelji na obnovljivoj proizvodnji, potreban je zajednički pristup.

Predloženim izmjenama utvrđuje se ravnoteža između obveza država članica i fleksibilnosti koja im je prepuštena u pogledu načina postizanja glavnih ciljeva koji se sastoje od

¹⁵ Preporuka Vijeća od 16. lipnja 2022. (2022/C 243/04).

¹⁶ Članak 194. stavak 1. UFEU-a.

osiguravanja da se niža cijena električne energije iz obnovljivih izvora odrazi na račune potrošača i poticanja primjene obnovljive energije.

Nadalje, cilj predloženih mjera može se postići samo djelovanjem na razini EU-a, a ne na razini pojedinačnih država članica, jer su za predloženo djelovanje potrebne izmjene postojećeg okvira za model tržišta električne energije na razini EU-a utvrđenog u Uredbi (EU) 2019/943 o električnoj energiji i Direktivi (EU) 2019/944 o električnoj energiji te izmjene postojećeg okvira REMIT.

- **Dodana vrijednost EU-a**

Mjere EU-a za uklanjanje nedostataka trenutačnog modela tržišta električne energije donose dodanu vrijednost jer su učinkovitije i djelotvornije od mjera pojedinačnih država članica, čime se izbjegava fragmentirani pristup. Predložene mjere za uklanjanje utvrđenih nedostataka bit će ambicioznije i isplativije ako se temelje na zajedničkom pravnom i političkom okviru. Osim toga, djelovanje na razini država članica bilo bi moguće samo unutar ograničenja postojećeg okvira za model tržišta električne energije na razini EU-a utvrđenog u Uredbi o električnoj energiji, Direktivi o električnoj energiji i Uredbi REMIT te se njime ne bi mogle postići potrebne izmjene tog okvira. Stoga ciljeve ove inicijative države članice ne mogu ostvariti same i zbog toga djelovanje na razini EU-a donosi dodanu vrijednost.

- **Proporcionalnost**

Predložene izmjene Uredbe o električnoj energiji, Direktive o električnoj energiji, Uredbe REMIT i Uredbe o Agenciji za suradnju energetske regulatora (ACER) smatraju se proporcionalnima.

Predložene mjere za poticanje upotrebe dugoročnih ugovora kao što su ugovori o kupnji energije i dvosmjerni ugovori za razlike mogu dovesti do povećanih administrativnih troškova i opterećenja za poduzetnike i nacionalne uprave. Međutim, predviđeni gospodarski učinci nužni su i proporcionalni s ciljem poticanja upotrebe takvih dugoročnih ugovora i osiguravanja da računi za energiju europskih kućanstava i poduzeća te prihodi od tehnologija s niskim varijabilnim troškovima koje ne upotrebljavaju fosilna goriva postanu neovisniji o promjenama cijena na kratkoročnim tržištima te stoga i stabilniji tijekom duljih vremenskih razdoblja.

Mjere predviđene za poboljšanje likvidnosti i integracije tržišta mogu imati i određeni kratkoročni učinak na poduzeća jer bi ih trebalo prilagoditi novim trgovinskim dogovorima. Međutim, smatraju se nužnima kako bi se postigli predviđeni ciljevi osiguravanja bolje

integracije obnovljive energije i energije s niskim udjelom ugljika te smanjenja ovisnosti o fosilnim gorivima radi fleksibilnosti te u konačnici postizanja ugljične neutralnosti u Uniji uz niže troškove za potrošače. Proporcionalne su i tim ciljevima jer se čini da je učinak na poduzeća minimalan u usporedbi s postojećim okvirom, a gospodarska dobit od reforme uvelike bi nadmašila kratkoročnu ili dugoročnu administrativnu reorganizaciju.

Isto su tako proporcionalne ciljevima kojima se teži ne predvidjeti mjere za izmjenu postojećih odredbi u Uredbi o električnoj energiji i Direktivi o električnoj energiji u slučajevima kad se sva utvrđena pitanja povezana s postojećim odredbama mogu riješiti njihovom primjenom ili provedbom. Jedan takav primjer odnosi se na mjere povezane s adekvatnošću resursa u poglavlju IV. Uredbe o električnoj energiji, posebno na postupak kojim države članice uvode mehanizme za razvoj kapaciteta, koji bi se mogao pojednostaviti bez izmjene relevantnih odredbi.

Mjerama predviđenima za jačanje osnaživanja, prava i zaštite potrošača proširit će se dužnosti i obveze opskrbljivača i mrežnih operatora. Međutim, dodatna su opterećenja nužna i proporcionalna u svrhu postizanja cilja kojim se teži potrošačima osigurati pristup boljim informacijama i raznolikosti ponuda, odvojiti njihove račune za električnu energiju od kratkoročnih kretanja na energetske tržištima i ponovno uspostaviti ravnotežu rizika između opskrbljivača i potrošača.

Mjere predviđene za poboljšanje okvira REMIT mogu povećati obveze izvješćivanja za sudionike na tržištu zbog šireg područja primjene Uredbe REMIT. Te su mjere potrebne za postizanje cilja povećanja transparentnosti i kapaciteta za praćenje te osiguravanja učinkovitijeg istraživanja i procesuiranja prekograničnih slučajeva u EU-u kako bi se potrošači i drugi sudionici na tržištu mogli pouzdati u cjelovitost tržišta električne energije, kako bi cijene odražavale pošteno i konkurentno međudjelovanje ponude i potražnje te kako se iz zloupotrebe tržišta ne bi mogla izvući zarada. Isto su tako proporcionalne tom cilju jer bi povećanje kvalitete praćenja i nadzora tržišta nadmašilo bilo kakve kratkoročne ili dugoročne administrativne troškove.

Naposljetku, opći paket predloženih mjera smatra se prikladnim s obzirom na sveobuhvatnu potrebu postizanja klimatske neutralnosti uz najmanji trošak za potrošače i istodobno jamčenje sigurnosti opskrbe.

- **Odabir instrumenta**

Prijedlogom će se izmijeniti Uredba o električnoj energiji, Direktiva o električnoj energiji, Uredba REMIT, Uredba o ACER-u i Direktiva o energiji iz obnovljivih izvora. S obzirom na to da je cilj prijedloga dodavanje ograničenog skupa novih odredbi i izmjena ograničenog skupa postojećih odredbi u tim instrumentima, primjena akta o izmjeni je primjerena. Iz istog se razloga primjerenim čini i upotrijebiti instrument uredbe o izmjeni u svrhu uvođenja izmjeni postojećih uredbi i postojećih direktiva.

3. SAVJETOVANJA S DIONICIMA I RADNI DOKUMENT SLUŽBI KOMISIJE

- **Savjetovanja s dionicima**

U okviru priprema za ovu inicijativu Komisija je provela javno savjetovanje od 23. siječnja 2023. do 13. veljače 2023. Savjetovanje je bilo namijenjeno svima.

Komisija je tijekom savjetovanja zaprimila 1 369 odgovora. Više od 700 njih stiglo je od građana, oko 450 od poduzeća i poslovnih udruženja, oko 40 od nacionalnih ili lokalnih uprava ili nacionalnih regulatornih tijela te oko 70 od mrežnih operatora. Sudjelovalo je i oko 20 energetske zajednice, 15 sindikata i 20 organizacija potrošača. Odgovore je dostavio i znatan broj nevladinih organizacija, skupina za strateško promišljanje i istraživačkih organizacija ili drugih akademskih organizacija. Pregled mišljenja dionika dostupan je u radnom dokumentu službi Komisije priloženom ovoj zakonodavnoj inicijativi.

Osim toga, Komisija je 15. veljače 2023. organizirala internetski ciljani sastanak za savjetovanje s dionicima u kojem je sudjelovalo oko 70 sudionika na tržištu, nevladinih organizacija, mrežnih operatora, ACER-a i nacionalnih regulatora, skupina za strateško promišljanje i akademika. Općenito, tijekom savjetovanja istaknuto je da dionici smatraju:

- da bi trebalo očuvati kratkoročna tržišta i mehanizam određivanja cijena koji se temelji na graničnim cijenama jer dobro funkcioniraju i pružaju odgovarajuće cjenovne signale; da su kratkoročna tržišta (tržišta dan unaprijed i unutarodnevna tržišta) dobro razvijena i da su rezultat godina provedbe zakonodavstva EU-a u području energetike;
- da je kratkoročna tržišta potrebno dopuniti instrumentima kojima se potiču dugoročniji cjenovni signali, kao što su oni koje je Komisija navela tijekom savjetovanja, posebno ugovori o kupnji energije, ugovori za razlike i poboljšana dugoročna tržišta; da bi trebalo uspostaviti pravu ravnotežu između različitih alata;

međutim, ne bi trebali postojati obvezni sustavi te bi trebalo očuvati slobodu odabira relevantnih ugovora;

- da su prepoznate koristi nefosilnih rješenja za fleksibilnost kao što su upravljanje potrošnjom i skladištenje, posebno u kontekstu sve većeg udjela obnovljivih izvora energije; da bi trebalo olakšati njihovo sudjelovanje na tržištu;
- da će se buduća tržišta električne energije morati prilagoditi velikom udjelu energije iz obnovljivih izvora; nadalje, da je potrebno staviti veći naglasak na lokalnu dimenziju i razvoj mreže; da bi se ti izazovi mogli svladati rješenjima predstavljenima tijekom javnog savjetovanja.
- Zaštita potrošača od ključne je važnosti, kao i cjenovna pristupačnost energije, ali očuvanje signala za upravljanje potrošnjom jednako je važno. Trebalo bi omogućiti i poticati nova rješenja kao što su energetske zajednice, vlastita potrošnja i dijeljenje energije.

- **Radni dokument službi Komisije**

S obzirom na hitnost inicijative, umjesto procjene učinka izrađen je radni dokument službi Komisije. U radnom dokumentu službi Komisije na kojem se temelji ovaj prijedlog iznose se objašnjenja i razlozi na kojima se temelji prijedlog Komisije za strukturni odgovor na visoke cijene energije s kojima se suočavaju kućanstva i poduzeća te za osiguravanje sigurne, čiste i cjenovno pristupačne energije za kućanstva i poduzeća u budućnosti te se navode dostupni dokazi koji su relevantni za predložene mjere.

U radnom dokumentu službi Komisije zaključuje se da se očekuje da će se paketom predloženih reformi znatno poboljšati struktura i funkcioniranje europskog tržišta električne energije. To je još jedan sastavni element kojim se omogućuje ostvarivanje ciljeva zelenog plana, a osim toga, u radnom se dokumentu analiziraju nedostaci koji su postali očiti tijekom energetske krize te ih se nastoji ukloniti.

Iz dokumenta je vidljivo da će reforma pridonijeti zaštiti i osnaživanju potrošača koji se trenutačno suočavaju s visokim i nestabilnim cijenama jer će stvoriti zaštitni sloj između njih i kratkoročnih tržišta. Ovim će se prijedlogom visoke cijene tehnologija koje upotrebljavaju fosilna goriva, a koje djeluju na tržištu električne energije odvojiti od računa za energiju potrošača i poduzeća. Dugoročnijim ugovaranjem u obliku ugovora o kupnji energije, ugovora za razlike i dugoročnih tržišta osigurat će se znatno smanjenje dijela računa za

električnu energiju koji je izložen kratkoročnim tržištima. Osim toga, uključivanjem obveze zaštite od rizika za opskrbljivače i obveze ponude ugovora s fiksnom cijenom znatno će se smanjiti izloženost nestabilnosti cijena u pogledu računa za električnu energiju. Potrošači će biti i bolje informirani o ponudama prije nego što se prijave, a države članice bit će obvezne uspostaviti opskrbljivače zadnjeg izbora. Osim toga, u krizi mogu omogućiti pristup reguliranim maloprodajnim cijenama. Pravo na dijeljenje energije nova je značajka koja će osnažiti potrošače i poduprijeti decentralizirano uvođenje energije iz obnovljivih izvora jer potrošačima omogućuje veću kontrolu nad njihovim računima za energiju.

U radnom dokumentu službi Komisije objašnjava se kako će se tom reformom povećati i konkurentnost industrije EU-a na način koji je u potpunosti komplementaran Zakonu o industriji s nultom neto stopom emisija. Od država članica zahtijevat će se da osiguraju prave uvjete za razvoj tržišta ugovora o kupnji energije, čime će se industriji dugoročno omogućiti pristup cjenovno pristupačnoj i čistoj električnoj energiji. Poboljšanja na dugoročnim tržištima omogućit će znatno veći pristup prekograničnoj energiji iz obnovljivih izvora za industrije i opskrbljivače do tri godine unaprijed, što je znatno poboljšanje u odnosu na današnje stanje. Općenito, programima javne potpore za energiju iz obnovljivih izvora povećat će se energetska neovisnost u državama članicama i integracija obnovljivih izvora energije u sustav uz istodobno podupiranje radnih mjesta i vještina na lokalnoj razini.

Iz dokumenta je vidljivo da će se tom reformom ubrzati uvođenje obnovljivih izvora energije i iskoristiti puni potencijal stalnih proizvodnih kapaciteta i rješenja za fleksibilnost kako bi se državama članicama omogućilo da integriraju sve više razine obnovljivih izvora energije. Komisija predlaže da države članice procijene svoju potrebu za fleksibilnošću elektroenergetskog sustava i omoguće uvođenje novih programa potpore za upravljanje potrošnjom i skladištenjem. Prijedlogom se uvode i dodatne mogućnosti za trgovinu obnovljivim izvorima energije bližu stvarnom vremenu na prekograničnoj i nacionalnoj razini. Na taj način tržište može bolje poduprijeti integraciju obnovljivih izvora energije i poslovni model rješenja za fleksibilnost koja mogu pridonijeti sigurnosti opskrbe.

Naposljetku, u radnom dokumentu službi Komisije opisuje se kako se ovim prijedlogom odgovara na zahtjev Europskog vijeća da se procijene načini na koje bi se u kontekstu energetske krize optimiziralo funkcioniranje modela tržišta električne energije. Cilj prijedloga je zaštititi potrošače stvaranjem zaštitnog sloja između njih i kratkoročnih tržišta električne energije na temelju dugoročnog ugovaranja te učiniti ta kratkoročna tržišta učinkovitijima za obnovljive izvore energije i rješenja za fleksibilnost, uz bolji regulatorni nadzor. Ovim se

prijedlogom osigurava daljnja svrsishodnost tržišnih pravila kako bi se potaknula troškovno učinkovita dekarbonizacija sektora električne energije i povećala njegova otpornost na nestabilnost cijena energije.

- **Prikupljanje i primjena stručnog znanja**

Priprema ovog zakonodavnog prijedloga i radnog dokumenta službi Komisije temelji se na velikoj količini materijala, na koji se upućuje u bilješkama u radnom dokumentu službi Komisije, te na odgovorima na javno savjetovanje.

- **Temeljna prava**

Ovaj prijedlog može utjecati na niz temeljnih prava utvrđenih Poveljom EU-a o temeljnim pravima, a posebno na: slobodu poduzetništva (članak 16.) i pravo na vlasništvo (članak 17.). Međutim, kako je prethodno objašnjeno, određeno ograničavanje ostvarivanja tih prava predloženim mjerama smatra se nužnim i proporcionalnim za postizanje ciljeva prijedloga te stoga predstavlja legitimna ograničenja prava utvrđenih Poveljom.

S druge strane, prijedlogom se poboljšava zaštita temeljnih prava, kao što su poštovanje privatnog i obiteljskog života (članak 7.), pravo na zaštitu osobnih podataka (članak 8.), zabrana diskriminacije (članak 21.), pristup službama od općeg gospodarskog interesa (članak 36.), integracija visoke razine zaštite okoliša (članak 37.) i pravo na djelotvoran pravni lijek (članak 47.), posebno nizom odredbi o osnaživanju, pravima i zaštiti potrošača.

- **Primjerenost i pojednostavnjenje propisa**

Predložene izmjene Direktive o električnoj energiji, Uredbe o električnoj energiji, Uredbe REMIT i Uredbe o ACER-u usmjerene su na ono što se smatra potrebnim za uklanjanje nedostataka trenutačnog modela tržišta električne energije u kontekstu energetske krize i za troškovno učinkovit doprinos klimatskim ambicijama Unije. Izmjene ne predstavljaju potpunu reviziju tih instrumenata.

Zbog prijedloga se mogu povećati administrativni zahtjevi za nacionalne uprave i poduzeća, iako na proporcionalan način kako je prethodno objašnjeno. Na primjer, predložene mjere za poticanje upotrebe dugoročnih ugovora, kao što su ugovori o kupnji energije i dvosmjerni ugovori za razlike, mogu dovesti do povećanih administrativnih troškova i opterećenja za poduzetnike i nacionalne uprave. Međutim, predviđeni gospodarski učinci donijet će koristi poduzećima i potrošačima.

Mjere predviđene za poboljšanje likvidnosti i integracije tržišta mogu imati i određeni kratkoročni učinak na poduzeća jer bi ih trebalo prilagoditi novim trgovinskim dogovorima.

Međutim, one se smatraju minimalnima u usporedbi s postojećim okvirom jer bi gospodarska dobit od reforme uvelike nadmašila bilo kakve troškove kratkoročne ili dugoročne administrativne reorganizacije.

Mjerama predviđenima za osnaživanje potrošača, njihovih prava i zaštite proširit će se dužnosti i obveze opskrbljivača i mrežnih operatora kako bi se povećale mogućnosti izbora, poboljšala zaštita i olakšalo aktivno sudjelovanje potrošača, posebno kućanstava, na tržištu. Međutim, dodatna su opterećenja minimalna jer se ti okviri uvode u cijeloj Europi te je stoga potrebno racionalizirati pravila.

Mjerama predviđenima za poboljšanje okvira REMIT mogu se povećati obveze izvješćivanja za određene sudionike na tržištu, iako na proporcionalan način. Međutim, one se smatraju minimalnima u usporedbi s postojećim okvirom jer bi koristi od povećanja kvalitete praćenja i nadzora tržišta nadmašile bilo kakve kratkoročne ili dugoročne administrativne troškove.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Utjecaj na proračun povezan s prijedlogom o poboljšanju modela tržišta električne energije u EU-u odnosi se na sredstva Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER) i Glavne uprave za energetiku koja su opisana u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom prijedlogu. U osnovi, za nove zadatke koje će ACER obavljati bit će potrebna četiri dodatna ekvivalenta punog radnog vremena od 2025. nadalje, kao i odgovarajuća financijska sredstva. Radno opterećenje Glavne uprave za energetiku povećat će se za tri ekvivalenta punog radnog vremena.

Proračunski učinak povezan s prijedlogom izmjene Uredbe REMIT odnosi se na sredstva Agencije Europske unije za suradnju energetske regulatora (ACER) i Glavne uprave za energetiku koja su opisana u zakonodavnom financijskom izvještaju priloženom prijedlogu. U osnovi, za nove zadatke koje će ACER obavljati, posebno one povezane s povećanim istražnim ovlastima, potrebno je postupno uvođenje 25 dodatnih ekvivalenata punog radnog vremena u ACER-u od 2025., kao i odgovarajuća financijska sredstva, iako će se većina dodatnog osoblja financirati iz naknada. U tu svrhu morat će se prilagoditi Odluka Komisije (EU) 2020/2152 od 17. prosinca 2020. o naknadama ACER-u za zadatke u okviru Uredbe REMIT. Radno opterećenje Glavne uprave za energetiku povećat će se za dva ekvivalenta punog radnog vremena.

5. DRUGI ELEMENTI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

Komisija će pratiti prenošenje i usklađenost država članica i drugih sudionika s mjerama koje će se u konačnici donijeti te prema potrebi poduzeti izvršne mjere. Za potrebe praćenja i provedbe Komisiji će osobitu potporu pružati ACER, posebno kad je riječ o Uredbi REMIT. Komisija će surađivati i s ACER-om i nacionalnim regulatornim tijelima u kontekstu provedbe Uredbe o električnoj energiji i Direktive o električnoj energiji.

Nadalje, kako bi se olakšala provedba, Komisija će biti dostupna za bilateralne sastanke i telefonske razgovore s državama članicama u slučaju posebnih pitanja.

- **Obrazloženje posebnih odredbi prijedloga**

Izmjenama koje se odnose na Uredbu o električnoj energiji pojašnjavaju se područje primjene i predmet Uredbe te naglašavaju važnost usklađenih tržišnih signala u svrhu osiguravanja veće fleksibilnosti i uloga dugoročnih ulaganja u ublažavanju učinaka nestabilnosti kratkoročnih tržišnih cijena na račune za električnu energiju potrošača, uključujući energetske intenzivne industrije, mala i srednja poduzeća i kućanstva. Prijedlogom se pojašnjavaju određena glavna načela za trgovanje na tržištima dan unaprijed i unutardnevnim tržištima. Predviđaju se nova pravila koja se odnose na nabavu usluga upravljanja potrošnjom u obliku proizvoda za smanjenje vršne potrošnje koju provode operatori prijenosnog sustava i pravila koja dopuštaju operatorima prijenosnog sustava i operatorima distribucijskog sustava upotrebu podataka iz namjenskih mjernih uređaja. Postavljaju se nova pravila povezana s terminskim tržištima električne energije u svrhu poboljšavanja njihove likvidnosti. Prijedlog uključuje nova pravila čiji je cilj razjasniti i potaknuti ulogu i upotrebu dugoročnih ugovora u obliku ugovora o kupnji energije i dvosmjernih ugovora za razlike. Njime se predviđaju nova pravila u pogledu procjene potreba država članica za fleksibilnošću, njihova mogućnost uvođenja programa potpore fleksibilnosti i načela osmišljavanja takvih programa potpore fleksibilnosti. Njime se uvode i novi zahtjevi transparentnosti za operatore prijenosnih sustava povezani s raspoloživim kapacitetom za nove priključke na mrežu.

Izmjenama Direktive o električnoj energiji predviđaju se nova pravila o zaštiti i osnaživanju potrošača. Izmjenom povezanom sa slobodnim izborom opskrbljivača uvode se novi zahtjevi kojima se omogućavanjem više brojila (ponekad zvanih podmetri) za jednu priključnu točku želi osigurati mogućnost da kupci imaju više od jednog opskrbljivača u svojim prostorima.

Izmjenama koje se odnose na osnaživanje i zaštitu potrošača osigurava se da se kupcima ponudi niz ugovora koji najbolje odgovaraju njihovim okolnostima, odnosno osigurava se da se svim kupcima ponudi barem jedan fiksni rok i jedna fiksna cijena. Nadalje, kupcima se moraju pružiti jasne predugovorne informacije povezane s tim ponudama.

Utvrđeno je i novo pravo za kućanstva te mala i srednja poduzeća da sudjeluju u dijeljenju energije – to jest pravo aktivnih kupaca na vlastitu potrošnju obnovljive energije proizvedene ili pohranjene izvan lokacije u objektima koje posjeduju, zakupljuju, iznajmljuju u cijelosti ili djelomično ili energije koju im je prenio drugi aktivni kupac.

Uvode se i važne nove zaštite za kupce kako bi se osigurala kontinuirana opskrba električnom energijom, što uključuje zahtjev da države članice imenuju opskrbljivače zadnjeg izbora koji preuzimaju odgovornost za kupce opskrbljivača koji nisu izvršili svoje obveze i zaštitu od isključenja za ugrožene kupce. Od opskrbljivača će se tražiti i da uspostave sustav upravljanja rizikom kako bi primjenom odgovarajućih strategija zaštite ograničili rizik od neizvršavanja obveza. Te će strategije nadzirati nacionalna regulatorna tijela.

Izmjenama Direktive o električnoj energiji uvode se novi zahtjevi transparentnosti za operatore distribucijskih sustava povezani s raspoloživim kapacitetom za nove priključke na mrežu. Prijedlogom se pojašnjava uloga regulatornih tijela u pogledu jedinstvene platforme za dodjelu uspostavljene u skladu s Uredbom (EU) 2016/1719.

Izmjenama Uredbe REMIT područje primjene te Uredbe prilagođava se trenutnim tržišnim okolnostima koje se mijenjaju, između ostalog, proširivanjem opsega izvješćivanja o podacima na nova tržišta električne energije uravnoteženja i povezana tržišta, kao i na algoritamsko trgovanje. Prijedlogom se osigurava čvršća, sustavnija i redovitija suradnja između energetske i financijske regulatora, uključujući ACER i Europsko nadzorno tijelo za vrijednosne papire i tržišta kapitala, kad je riječ o izvedenim veleprodajnim energetskim proizvodima. Njime se poboljšavaju i proces prikupljanja povlaštenih informacija i transparentnost tržišta jačanjem nadzora ACER-a i prilagodbom definicije povlaštenih informacija. Izmjenama Uredbe REMIT pojačan je nadzor strana koje izvješćuju kao što su registrirani mehanizmi izvješćivanja i osobe koje dogovaraju transakcije u okviru svoje struke. Izmjenama se poboljšavaju mogućnosti razmjene podataka među ACER-om, relevantnim nacionalnim tijelima i Komisijom. Izmjenom Uredbe REMIT uvodi se veća uloga ACER-a u istragama važnih prekograničnih slučajeva u svrhu borbe protiv kršenja Uredbe REMIT. Utvrđuje se i okvir za usklađivanje novčanih kazni koje određuju regulatorna tijela na nacionalnoj razini.

Cilj je izmjena koje se odnose na Uredbu o ACER-u razjasniti ulogu ACER-a u pogledu jedinstvene platforme za dodjelu emisijskih jedinica uspostavljene u skladu s Uredbom (EU) 2016/1719 i u pogledu novih pravila uvedenih Uredbom o električnoj energiji povezanih s dugoročnim tržištima i programima podrške fleksibilnosti. Pojašnjavaju se uloga i nadležnost ACER-a u skladu s izmjenom Uredbe REMIT. Cilj je izmjene Direktive RED II razjasniti područje primjene pravila koja se odnose na neposredne programe zaštite cijena za obnovljive izvore energije koje države članice mogu uvesti.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

o izmjeni uredbi (EU) br. 1227/2011 i (EU) 2019/942 radi poboljšanja zaštite Unije od manipulacije tržištem na veleprodajnom tržištu energije

(Tekst značajan za EGP)

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 194. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

uzimajući u obzir mišljenje Europskoga gospodarskog i socijalnog odbora,

uzimajući u obzir mišljenje Odbora regija,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Za otvoreno i pošteno tržišno natjecanje na unutarnjim tržištima električne energije i plina te za osiguravanje jednakih uvjeta za sudionike na tržištu potrebni su cjelovitost i transparentnost veleprodajnih tržišta energije. Uredbom (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća uspostavlja se sveobuhvatan okvir (REMIT) za postizanje tog cilja. U svrhu jačanja povjerenja javnosti u funkcionalna energetska tržišta i učinkovite zaštite Unije od pokušaja manipulacije tržištem, Uredbu (EU) br. 1227/2011 trebalo bi izmijeniti kako bi se dodatno povećali nedovoljni kapaciteti za transparentnost i praćenje te osigurala učinkovitija istraga i procesuiranje mogućih slučajeva prekogranične zloupotrebe tržišta, kojima se rješavaju nedostaci utvrđeni u postojećem okviru.
- (2) Financijski instrumenti kojima se trguje na energetskim tržištima, uključujući energetske izvedenice, sve su važniji. Zbog sve uže međusobne povezanosti financijskih tržišta i veleprodajnih tržišta energije, Uredbu (EU) br. 1227/2011 trebalo bi bolje uskladiti sa zakonodavstvom o financijskim tržištima kao što je Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća¹⁷, među ostalim u pogledu definicija

¹⁷ Uredba (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. travnja 2014. o zlouporabi tržišta (Uredba o zlouporabi tržišta) te stavljanju izvan snage Direktive 2003/6/EZ Europskog parlamenta i Vijeća i direktiva Komisije 2003/124/EZ, 2003/125/EZ i 2004/72/EZ, SL L 173, 12.6.2014., str. 1.

manipulacije tržištem i povlaštenih informacija. Definiciju manipulacije tržištem iz Uredbe (EU) br. 1227/2011 trebalo bi neznatno prilagoditi kako bi odražavala članak 12. Uredbe (EU) br. 596/2014. U tu bi svrhu definiciju manipulacije tržištem iz Uredbe (EU) br. 1227/2011 trebalo prilagoditi tako da obuhvaća sklapanje bilo koje transakcije ili izdavanje naloga za trgovanje, ali i svako drugo ponašanje povezano s veleprodajnim energetske proizvodima: i. kojim se daju ili vjerojatno daju lažni ili obmanjujući signali u pogledu ponude, potražnje ili cijene veleprodajnih energetske proizvoda; ii. kojim osoba ili osobe koje surađuju drže ili vjerojatno drže cijenu jednog ili više veleprodajnih energetske proizvoda na umjetnoj razini, ili iii. koje obuhvaća upotrebu fiktivnog uređaja ili bilo kojeg drugog oblika obmane ili prijevare kojim se daju ili vjerojatno daju lažni ili obmanjujući signali u pogledu ponude, potražnje ili cijene veleprodajnih energetske proizvoda.

- (3) Trebalo bi prilagoditi i definiciju povlaštenih informacija kako bi odražavala Uredbu (EU) 596/2014. Konkretno, kada se povlaštene informacije odnose na proces koji se odvija u fazama, svaka faza kao i cjelokupan proces mogli bi predstavljati povlaštene informacije. Međukorak u dugotrajnom procesu može sam po sebi predstavljati skup okolnosti ili događaj koji postoje ili za koje, na temelju sveukupne procjene čimbenika koji su prisutni u određenom trenutku, postoje realni izgledi da će se pojaviti. No to se ne bi trebalo tumačiti na način da je nužno uzeti u obzir razmjer učinka tog skupa okolnosti ili događaja na cijene predmetnih financijskih instrumenata. Međukorak bi trebalo smatrati povlaštenom informacijom ako on, sam po sebi, ispunjava kriterije za povlaštene informacije utvrđene u ovoj Uredbi.
- (4) Ovom se Uredbom ne dovode u pitanje uredbe (EU) 596/2014, 600/2014 i 648/2012 i Direktiva (EU) 2014/65, kao ni primjena europskog prava tržišnog natjecanja na prakse obuhvaćene ovom Uredbom.
- (5) Razmjena informacija između nacionalnih regulatornih tijela i nacionalnih nadležnih financijskih tijela središnji je aspekt suradnje i otkrivanja mogućih kršenja pravila na veleprodajnim energetske tržištima i na financijskim tržištima. U svjetlu razmjene informacija među nadležnim tijelima na nacionalnoj razini na temelju Uredbe (EU) 596/2014, nacionalna regulatorna tijela trebala bi razmjenjivati relevantne informacije koje prime s nacionalnim financijskim tijelima i tijelima za tržišno natjecanje.
- (6) Ako informacije nisu, ili više nisu, osjetljive s poslovnog ili sigurnosnog stajališta, Europska agencija za suradnju energetske regulatora (Agencija ili ACER) trebala bi imati mogućnost da te informacije stavi na raspolaganje sudionicima na tržištu i široj javnosti, kako bi pridonijela unapređenju saznanja o tržištu. To bi trebalo uključivati mogućnost da ACER objavljuje informacije na organiziranim tržištima i platformama za objavu povlaštenih informacija te putem registriranih mehanizama izvješćivanja u skladu s primjenjivim zakonima o zaštiti podataka, u interesu poboljšanja transparentnosti veleprodajnih tržišta energije i pod uvjetom da se time ne narušava tržišno natjecanje na tim energetske tržištima.
- (7) Organizirana tržišta na kojima se obavljaju aktivnosti povezane s trgovanjem veleprodajnim energetske proizvodima koji su financijski instrumenti prema članku 4. stavku 1. točki 15. Direktive (EU) 2014/65 propisno su ovlaštena u skladu sa zahtjevima te Direktive.

- (8) Tehnologija za trgovanje u proteklom se desetljeću znatno razvila i sve se više upotrebljava na veleprodajnim tržištima energije. Mnogi sudionici na tržištu upotrebljavaju algoritamsko trgovanje i visokofrekventne algoritamske tehnike s minimalnom ljudskom intervencijom ili bez nje. Rizici koji proizlaze iz tih praksi trebali bi biti obuhvaćeni Uredbom (EU) br. 1227/2011.
- (9) Poštovanje obveza izvješćivanja u skladu s Uredbom (EU) br. 1227/2011 i kvaliteta podataka koje Agencija prima iznimno su važni za osiguravanje učinkovitog praćenja i otkrivanja mogućih kršenja kako bi se postigao cilj te Uredbe. Nedosljednosti u kvaliteti, formatiranju, pouzdanosti i trošku podataka o trgovanju štetno utječu na transparentnost, zaštitu potrošača i učinkovitost tržišta. Ključno je da informacije koje Agencija prima budu točne i potpune kako bi mogla učinkovito obavljati svoje zadaće i funkcije.
- (10) Kako bi Agencija što bolje pratila tržište i kako bi prikupljanje podataka bilo potpunije, potrebno je poboljšati postojeći sustav izvješćivanja. U cilju otklanjanja nedostataka u prikupljanju podataka, podaci bi trebali uključivati i povezana tržišta, nova tržišta uravnoteženja, ugovore za tržišta uravnoteženja i proizvode s potencijalom za isporuku u Uniji. Od organiziranih tržišta trebalo bi zahtijevati da Agenciji dostave potpuni skup podataka iz knjige naloga. Pružatelji knjiga naloga također bi trebali biti određeni kao osobe koje dogovaraju transakcije u okviru svoje struke i podliježu obvezi praćenja i prijavljivanja mogućih kršenja.
- (11) Platforme za objavu povlaštenih informacija trebale bi imati važnu ulogu u učinkovitom i pravodobnom objavljivanju povlaštenih informacija. Otkrivanje povlaštenih informacija na posebnim platformama za objavu povlaštenih informacija trebalo bi biti obvezno kako bi informacije bile lako dostupne i kako bi se povećala transparentnost. U cilju osiguranja povjerenja u te platforme, trebale bi biti odobrene i registrirane.
- (12) Kako bi izvješćivanje podataka Agenciji bilo jednostavnije i učinkovitije, informacije bi se trebale pružati putem registriranih mehanizama izvješćivanja, čiji bi rad trebala odobriti Agencija. Registrirani mehanizmi izvješćivanja u svakom bi trenutku trebali biti u skladu s uvjetima za odobrenje i pravom o zaštiti podataka. Agencija bi trebala uspostaviti i registar svih registriranih mehanizama izvješćivanja u Uniji.
- (13) Kako bi se olakšalo praćenje radi otkrivanja potencijalnog trgovanja na temelju povlaštenih informacija i kvalitete podataka o prikupljenim informacijama, prikupljanje povlaštenih informacija treba uskladiti s trenutačnim postupcima izvješćivanja podataka o trgovanju.
- (14) Osobe koje dogovaraju i izvršavaju transakcije u okviru svoje struke obvezne su prijaviti sumnjive transakcije kojima se krše odredbe o trgovanju na temelju povlaštenih informacija i manipulaciji tržištem. Kako bi se povećala mogućnost procesuiranja takvih kršenja, osobe koje dogovaraju transakcije u okviru svoje struke trebale bi imati i obvezu prijavljivanja sumnjivih naloga i potencijalnih kršenja obveze objavljivanja povlaštenih informacija. Pružatelji izravnog elektroničkog pristupa i pružatelji zajedničkih knjiga naloga trebali bi se smatrati osobama koje dogovaraju transakcije u okviru svoje struke.
- (15) Uredbom Komisije (EU) 2015/1222 o uspostavljanju smjernica za dodjelu kapaciteta i upravljanje zagušenjima predviđa se mogućnost sudjelovanja trećih zemalja u jedinstvenom povezivanju dan unaprijed i unutar dnevnog povezivanja u Uniji u sektoru električne energije. Budući da operator tržišnog povezivanja upotrebljava

poseban algoritam za optimalno uparivanje prodajnih i kupovnih ponuda, to može dovesti do toga da se nalozi za trgovanje daju u trećoj zemlji koja sudjeluje u jedinstvenom povezivanju dan unaprijed i unutardnevnom povezivanju u Uniji, ali iz toga proizlazi ugovor za opskrbu električnom energijom s isporukom u Uniji. Davanje takvih naloga za trgovanje u trećim zemljama, koje sudjeluju u jedinstvenom povezivanju dan unaprijed i unutardnevnom povezivanju u Uniji, koje bi moglo rezultirati isporukom u Uniji trebalo bi biti obuhvaćeno definicijom veleprodajnog energetskog proizvoda u skladu s ovom Uredbom.

- (16) Kako bi se dobila točna, objektivna i pouzdana procjena cijene za isporuke ukapljenog prirodnog plina (UPP-a) u Uniju, Agencija bi trebala prikupljati sve podatke tržišta UPP-a koji su potrebni za utvrđivanje dnevne procjene cijene UPP-a. Procjena cijene trebala bi se temeljiti na svim transakcijama koje se odnose na isporuke UPP-a u Uniju. ACER bi trebalo ovlastiti za prikupljanje tih podataka o tržištu od svih sudionika aktivnih u isporukama UPP-a u Uniju. Svi takvi sudionici trebali bi biti obvezni izvijestiti ACER o svim svojim podacima o tržištu UPP-a što je u tehničkom smislu moguće bliže stvarnom vremenu nakon zaključenja transakcije ili nakon objave ponude za kupnju ili prodaju radi sklapanja transakcije. ACER-ova procjena cijene trebala bi obuhvaćati najpotpuniji skup podataka, uključujući transakcijske cijene i, od 31. ožujka 2023., ponude za kupnju i prodaju za isporuke UPP-a u Uniju. Svakodnevnom objavom te objektivne procjene cijene i raspona (eng. spread) utvrđenog u usporedbi s drugim referentnim cijenama na tržištu u obliku referentne vrijednosti za UPP stvara se mogućnost da je sudionici na tržištu dobrovoljno prihvate kao referentnu cijenu u svojim ugovorima i transakcijama. Nakon što se uspostave, procjena cijene UPP-a i referentna vrijednost za UPP mogle bi postati referentnom stopom za ugovore o izvedenicama koji se upotrebljavaju za zaštitu cijene UPP-a ili razlike u cijeni između cijene UPP-a i drugih cijena plina.
- (17) Delegiranje zadaća i odgovornosti može biti učinkovit instrument za smanjenje udvostručavanja zadaća, poticanje suradnje i smanjenje opterećenja sudionika na tržištu. Stoga bi za takvo delegiranje trebalo osigurati jasnu pravnu osnovu. Nacionalna regulatorna tijela trebala bi imati mogućnost delegiranja zadaća i odgovornosti drugom nacionalnom regulatornom tijelu. Trebalo bi omogućiti uvođenje posebnih uvjeta i ograničenje opsega delegiranja na ono što je neophodno za učinkovit nadzor prekograničnih sudionika ili skupina na tržištu. Delegiranje bi se trebalo temeljiti na načelu dodjele nadležnosti tijelu koje je u najboljem položaju za poduzimanje mjera u vezi s tim predmetom.
- (18) Potreban je jedinstven i konkretniji okvir za sprečavanje manipulacije tržištem i drugih kršenja Uredbe (EU) br. 1227/2011 u državama članicama. Sankcije za kršenje te uredbe trebale bi biti proporcionalne, učinkovite i odvraćajuće te odražavati vrstu kršenja, uzimajući u obzir načelo *ne bis in idem*. Administrativne sankcije, novčane kazne i nadzorne mjere komplementarni su dijelovi učinkovitog sustava provedbe. Za usklađeni nadzor veleprodajnog tržišta energije potreban je dosljedan pristup nacionalnih regulatornih tijela.
- (19) Do danas su nadzor i provedba aktivnosti na temelju Uredbe (EU) br. 1227/2011 bili u nadležnosti država članica. Zloupotreba tržišta sve je češće prekogranične prirode i često utječe na nekoliko država članica. Provedbene mjere protiv prekograničnih zloupotreba tržišta mogu biti problem u pogledu nadležnosti povezane s utvrđivanjem nacionalnog regulatornog tijela koje bi bilo u najboljem položaju za provođenje predmetne istrage.

- (20) Slučajevi zlouporabe tržišta koji uključuju više prekograničnih elemenata i sudionike na tržištu s poslovnim nastanom izvan Unije isto su tako posebno zahtjevni sa stajališta provedbe. Trenutačni nadzorni ustroj nije prikladan za željenu razinu integracije tržišta. Potrebno je riješiti problem nepostojanja mehanizma za donošenje najboljih mogućih nadzornih odluka u prekograničnim slučajevima, ako zajedničko djelovanje nacionalnih regulatornih tijela i Agencije trenutačno zahtijeva komplicirane aranžmane i ako postoji mnoštvo različitih nadzornih sustava. Stoga je potrebno uspostaviti učinkovit i djelotvoran sustav nadzora i istrage za tu vrstu slučajeva zlouporabe tržišta, koji se, zbog svojih značajki na razini Unije, ne mogu riješiti samostalnim djelovanjem država članica.
- (21) Postupak za provođenje istraga o kršenjima ove Uredbe s prekograničnom dimenzijom trebao bi biti jedinstven za cijelu Uniju. Zbog složenosti prekograničnih slučajeva i potrebe za osiguravanjem dostatnih sredstava za takve slučajeve nužno je sudjelovanje Agencije, posebno u integriranijem energetsom tržištu. Od stupanja na snagu Uredbe (EU) br. 1227/2011, Agencija je stekla veliko iskustvo u praćenju i prikupljanju relevantnih podataka o veleprodajnim tržištima energije u Uniji kako bi se osigurala njihova cjelovitost i transparentnost. Na temelju tog iskustva Agencija bi trebala biti ovlaštena za provođenje istraga radi borbe protiv kršenja odredbi Uredbe (EU) br. 1227/2011. Agencija bi takve istrage trebala provoditi u suradnji s nacionalnim regulatornim tijelima u svrhu podupiranja i dopunjavanja njihovih provedbenih aktivnosti. Isto tako, u kontekstu istrage koju provodi Agencija, relevantna nacionalna regulatorna tijela trebala bi, prema potrebi, međusobno surađivati u pružanju pomoći Agenciji.
- (22) Agencija bi trebala biti ovlaštena za provođenje istraga u vidu nadzora na terenu i izdavanja zahtjeva za informacije osobama koje su predmet istrage, posebno ako se sumnja na kršenje Uredbe (EU) br. 1227/2011 s jasnom prekograničnom dimenzijom. Pri provođenju nadzora na terenu i pri izdavanju zahtjeva za informacije osobama koje su predmet istrage, Agencija bi trebala blisko i aktivno surađivati s relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima koja bi Agenciji trebala pružiti punu pomoć, među ostalim i ako se osoba odbije podvrgnuti nadzoru ili dostaviti tražene informacije. Važno je da se u potpunosti poštuju postupovna jamstva i temeljna prava osoba koje su predmet istraga Agencije. Povjerljivost informacija koje su dostavile osobe koje su predmet istrage trebalo bi zaštititi u skladu s primjenjivim pravilima Unije o zaštiti podataka.
- (23) S obzirom na to da ciljeve ove Uredbe ne mogu dostatno ostvariti države članice, nego se oni na bolji način mogu ostvariti na razini Unije, Unija može donijeti mjere u skladu s načelom supsidijarnosti utvrđenim u članku 5. Ugovora o Europskoj uniji. U skladu s načelom proporcionalnosti utvrđenim u tom članku, ova Uredba ne prelazi ono što je potrebno za ostvarivanje tog cilja,

DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.

Izmjene Uredbe (EU) br. 1227/2011

Uredba (EU) br. 1227/2011 mijenja se kako slijedi:

1. članak 1. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 2. mijenja se kako slijedi

„2. Ova se Uredba primjenjuje na trgovanje veleprodajnim energetske proizvodima. Ovom se Uredbom ne dovodi u pitanje primjena Direktive (EU) 2014/65, Uredbe (EU) br. 600/2014 i Uredbe (EU) br. 648/2012 u pogledu djelatnosti koje uključuju financijske instrumente kako su definirani u članku 4. stavku 1. točki 15. Direktive (EU) 2014/65, kao ni primjena europskog prava u području tržišnog natjecanja na prakse obuhvaćene ovom Uredbom.”;

(b) u članku 1. stavku 3. dodaje se sljedeći drugi podstavak:

„Agencija, nacionalna regulatorna tijela, ESMA i nadležna financijska tijela država članica osobito razmjenjuju, i to redovno i barem tromjesečno, relevantne informacije i podatke koji se odnose na moguća kršenja Uredbe (EU) br. 596/2014 Europskog parlamenta i Vijeća koja uključuju veleprodajne energetske proizvode obuhvaćene ovom Uredbom.”;

2. članak 2. mijenja se kako slijedi:

(a) točka 1. mijenja se kako slijedi::

u drugom podstavku dodaje se sljedeća točka (e):

„(e) informacije koje prenose klijent ili druge osobe koje djeluju u ime klijenta i koje se odnose na neizvršene naloge klijenta za veleprodajne energetske proizvode, a koje su precizne prirode, izravno ili neizravno povezane s jednim ili više veleprodajnih energetskih proizvoda.”;

(b) treći podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Informacije se smatraju preciznima ako ukazuju na niz okolnosti koje postoje ili je razumno očekivati da će nastati, ili na događaj koji se zbio ili je razumno očekivati da će se zbiti, te ako su dovoljno konkretne da omoguće donošenje zaključaka o mogućem učinku tog niza okolnosti ili događaja na cijene veleprodajnih energetskih proizvoda. Informacije se mogu

smatrati preciznima ako se odnose na dugotrajan proces čija je svrha uzrokovati određene okolnosti ili određeni događaj ili koji rezultira tim okolnostima ili događajem, uključujući buduće okolnosti ili buduće događaje, i ako se odnose i na međukorake tog procesa koji su povezani s uzrokovanjem tih budućih okolnosti ili tog budućeg događaja ili koji rezultiraju tim okolnostima ili događajem.

Međukorak u dugotrajnom procesu smatra se povlaštenom informacijom ako sam po sebi zadovoljava kriterije povlaštenih informacija kako je navedeno u ovom članku.

Za potrebe stavka 1., informacije koje bi, kad bi bile objavljene, vjerojatno znatno utjecale na cijene tih veleprodajnih energetske proizvoda, znači informacije koje bi razumni ulagatelj vjerojatno iskoristio kao dio temelja za svoju odluku (odluke) o ulaganju;”;

(c) stavak 2. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„2. „manipulacija tržištem” znači:

(a) provođenje bilo kakve transakcije, izdavanje bilo kakvog naloga za trgovanje ili poduzimanje bilo kakvog drugog postupka koji se odnose na veleprodajne energetske proizvode, kojima se:

i. daju ili vjerojatno daju lažni ili obmanjujući signali u pogledu ponude, potražnje ili cijene veleprodajnih energetske proizvoda;

ii. uz pomoć jedne osobe ili suradnjom više osoba osigurava ili vjerojatno osigurava umjetna razina cijene jednog ili više veleprodajnih energetske proizvoda, osim ako osoba koja je provela transakciju ili izdala nalog za trgovanje dokaže da ima legitimne razloge za to i da je ta transakcija ili nalog za trgovanje u skladu s prihvaćenom tržišnom praksom na predmetnom veleprodajnom tržištu energije; ili

iii. upotrebljava fiktivno sredstvo ili bilo koji drugi oblik prijevare ili izmišljanja koje daje ili vjerojatno daje lažne ili obmanjujuće signale u pogledu ponude, potražnje ili cijene veleprodajnih energetske proizvoda;

ili”;

(d) u stavku 2. dodaje se sljedeća točka (c) kojoj prethodi riječ „ili” na kraju točke (b):

„(c) prenošenje lažnih ili obmanjujućih informacija ili davanje lažnih ili obmanjujućih osnovnih podataka u odnosu na referentnu vrijednost ako je osoba koja je prenijela informacije ili dala osnovne podatke znala ili trebala znati da su lažni ili obmanjujući, ili

poduzimanje bilo kojeg drugog postupka koji dovodi do manipulacije izračunom referentne vrijednosti.”;

(e) na kraju stavka 2. dodaje se sljedeći podstavak:

„Manipulacija tržištem može označavati ponašanje pravne osobe, ali i, u skladu s pravom Europske unije ili nacionalnim pravom, fizičkih osoba koje sudjeluju u donošenju odluke o provođenju aktivnosti za račun predmetne pravne osobe.”;

(f) u stavku 4. točka (a) zamjenjuje se sljedećim:

„4. „veleprodajni energetske proizvodi” znači sljedeći ugovori i izvedeni financijski instrumenti, neovisno o tome gdje se i kako njima trguje:

(a) ugovori o opskrbi električnom energijom ili prirodnim plinom ako je isporuka u Uniji ili ugovori o opskrbi električnom energijom ili prirodnim plinom koji mogu rezultirati isporukom u Uniji;”;

(g) stavak 7 zamjenjuje se sljedećim:

„7. „sudionik na tržištu” znači bilo koja osoba, uključujući operatore prijenosnih sustava i osobe koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije kad trguju za vlastiti račun, koja provodi transakcije, uključujući plasman naloga za trgovanje, na jednom ili više veleprodajnih tržišta energije;”;

(h) umeće se sljedeći novi stavak 8.a:

„8.a „osoba koja dogovara ili izvršava transakcije u okviru svoje struke” znači osoba koja se u okviru svoje struke bavi zaprimanjem i prijenosom naloga za veleprodajne energetske proizvode ili izvršenjem transakcija veleprodajnim energetskim proizvodima;”;

(i) dodaje se sljedeći novi stavak 10.a:

„10.a „Agencija” ili „ACER” znači Agencija Europske unije za suradnju energetskih regulatora;”;

(j) umeću se sljedeće točke:

„16. „registrirani mehanizam izvješćivanja” znači osoba koja je u skladu s ovom Uredbom registrirana da Agenciji pruža usluge dostavljanja podataka o transakcijama, uključujući naloge za trgovanje, i temeljnih podataka u ime sudionika na tržištu;

17. „platforma za objavu povlaštenih informacija” znači osoba koja je u skladu s ovom Uredbom registrirana da pruža uslugu upravljanja platformom za objavljivanje povlaštenih informacija i da izvješćuje Agenciju o objavljenim povlaštenim informacijama u ime sudionika na tržištu;

18. „algoritamsko trgovanje” znači trgovanje veleprodajnim energetske proizvodima u kojem računalni algoritam automatski određuje pojedinačne parametre naloga za trgovanje, npr. treba li pokrenuti nalog, trenutak zadavanja naloga, cijenu ili količinu u nalogu ili način upravljanja nalogom nakon njegovog zadavanja, uz ograničenu ljudsku intervenciju ili posve bez nje. Ovom definicijom nisu obuhvaćeni sustavi koji se koriste samo za usmjeravanje naloga na jedno ili više organiziranih tržišta ili za obradu naloga bez određivanja parametara trgovanja ili za potvrdu naloga ili obradu izvršenih transakcija nakon trgovanja;

19. „izravan elektronički pristup” znači mehanizam u kojem član, sudionik ili klijent organiziranog tržišta dozvoljava drugoj osobi da se koristi njegovom oznakom u trgovinskom sustavu tako da osoba smije elektronički prenijeti naloge za trgovanje povezane s veleprodajnim energetske proizvodima izravno organiziranom tržištu, uključujući mehanizme koji podrazumijevaju da se osoba koristi infrastrukturom člana, sudionika ili klijenta, ili bilo kojim sustavom povezivanja koji član, sudionik ili klijent osigurava za prijenos naloga za trgovanje (izravan pristup tržištu), te mehanizme koji ne podrazumijevaju da se osoba koristi tom infrastrukturom (sponzorirani pristup);

20. „organizirano tržište” znači burza energije, posrednik u sektoru električne energije, platforma za energetske kapacitet ili bilo koja druga osoba koja dogovara ili izvršava transakcije u okviru svoje struke, uključujući pružatelje zajedničkih knjiga naloga, ali bez isključivo bilateralnog trgovanja pri kojem dvije fizičke osobe trguju za vlastiti račun;

21. „trgovanje UPP-om” znači ponude za kupnju, ponude za prodaju ili transakcije radi kupnje ili prodaje UPP-a: (a) u kojima je definirana isporuka u Uniji; (b) čiji je rezultat isporuka u Uniji; ili (c) u kojima jedna ugovorna strana ponovno uplinjava UPP na terminalu u Uniji;

22. „podaci tržišta UPP-a” znači zapisi ponuda za kupnju, ponuda za prodaju ili transakcija koje se odnose na trgovanje UPP-om koji sadržavaju odgovarajuće informacije kako je utvrđeno u Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 1348/2014;

23. „sudionik na tržištu UPP-a” znači svaka fizička ili pravna osoba, neovisno o mjestu osnivanja ili mjestu prebivališta te osobe, koja sudjeluje u trgovanju UPP-om;

24. „procjena cijene UPP-a” znači određivanje dnevne referentne cijene za trgovanje UPP-om u skladu s metodologijom koju mora izraditi ACER;

25. „referentna vrijednost za UPP” znači određivanje raspona (eng. spread) između dnevne procjene cijene UPP-a i cijene namire za ugovor s najkraćim dospelom plinskih budućnosnica na TTF-u koju ICE Endex Markets B.V. utvrđuje na dnevnoj osnovi.”;

3. u članku 3. stavku 1. dodaje se sljedeći drugi podstavak:

„Korištenje povlaštenim informacijama za otkazivanje ili izmjenu naloga u vezi s veleprodajnim energetske proizvodom na koji se ta informacija odnosi, ako je nalog predan prije nego što je predmetna osoba posjedovala povlaštenu informaciju, također se smatra trgovanjem povlaštenim informacijama.”;

4. članak 4. mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 1. dodaje se sljedeći drugi podstavak:

„Sudionici na tržištu objavljuju povlaštene informacije preko platformi za objavu povlaštenih informacija. Platformama za objavu povlaštenih informacija osigurava se da se povlaštene informacije objavljuju na način koji omogućuje javnosti brz pristup, uključujući pristup putem jasnog aplikacijskog programskog sučelja, te potpunu, točnu i pravovremenu procjenu informacija.”;

(b) stavak 4. zamjenjuje se sljedećim:

„Objava povlaštenih informacija, uključujući u zbirnom obliku, u skladu s Uredbom (EZ) br. 714/2009 ili (EZ) br. 715/2009, ili smjernica i mrežnih kodeksa koji su usvojeni prema tim uredbama, predstavlja potpuno i stvarno objavljivanje, ali ne nužno i pravodobno objavljivanje u smislu stavka 1. ovog članka.”;

5. umeće se sljedeći članak 4.a:

„Članak 4.a

Izdavanje odobrenja za rad i nadzor platformi za objavu povlaštenih informacija

1. Platforme za objavu povlaštenih informacija registriraju se u Agenciji. Platforma za objavu povlaštenih informacija djeluje tek nakon što Agencija procijeni ispunjava li zahtjeve iz ovog članka i odobri njezin rad. Registar platformi za objavu povlaštenih informacija javno je dostupan i sadržava informacije o uslugama za koje je platforma registrirana. Agencija redovito provjerava usklađenost rada platformi za objavu

povlaštenih informacija s ovom Uredbom. Ako Agencija oduzme registraciju u skladu sa stavkom 5., to se oduzimanje objavljuje u registru tijekom razdoblja od pet godina od datuma oduzimanja.

2. Platforma za objavu povlaštenih informacija ima odgovarajuće politike i mehanizme za objavljivanje povlaštenih informacija koje se zahtijevaju na temelju članka 4. stavka 1. onoliko blizu stvarnom vremenu koliko joj to dopuštaju tehničke mogućnosti, prema razumnim komercijalnim uvjetima. Informacije se besplatno stavljaju na raspolaganje u sve svrhe. Platforma za objavu povlaštenih informacija učinkovito i dosljedno širi takve informacije na način kojim se osigurava brz pristup povlaštenim informacijama, na nediskriminirajućoj osnovi i u formatu kojim se olakšava konsolidiranje povlaštenih informacija sa sličnim podacima iz drugih izvora.
3. Povlaštene informacije koje platforma objavi u skladu sa stavkom 2. uključuju najmanje sljedeće pojedinosti ovisno o vrsti povlaštene informacije:
 - (a) identifikacijsku oznaku poruke i status događaja;
 - (b) datum objave, vrijeme te početak i zaustavljanje događaja;
 - (c) ime i identifikaciju sudionika na tržištu;
 - (d) predmetnu zonu trgovanja ili zonu uravnoteženja;
 - (e) te, po potrebi:
 - (a) vrstu neraspoloživosti i vrstu događaja;
 - (b) mjernu jedinicu;
 - (c) neraspoloživi, raspoloživi i instalirani ili tehnički kapacitet;
 - (d) razlog neraspoloživosti;
 - (e) vrstu goriva;
 - (f) imovinu ili jedinicu na koju se odnose i njihovu identifikacijsku oznaku.
4. Platforma za objavu povlaštenih informacija ima i održava djelotvorne administrativne mjere za sprečavanje sukoba interesa sa svojim klijentima. Posebno, platforma za objavu povlaštenih informacija koja je i tržišni operator ili sudionik na tržištu postupa na nediskriminirajući način sa svim prikupljenim povlaštenim informacijama te ima i održava odgovarajuće mehanizme za razdvajanje različitih funkcija poslovanja.

Platforma za objavu povlaštenih informacija ima uspostavljene dobre sigurnosne mehanizme kojima se jamči sigurnost prijenosa povlaštenih informacija, smanjuje rizik oštećenja podataka i neovlaštenog pristupa te sprečava odavanje povlaštenih informacija prije objave. Platforma za objavu povlaštenih informacija održava odgovarajuće resurse i posjeduje sustave za podupiranje poslovanja kako bi neprekidno pružala i održavala svoje usluge.

Platforma za objavu povlaštenih informacija ima uspostavljene sustave kojima se može brzo i djelotvorno provjeravati povlaštene informacije, utvrđivati propuste ili

očite pogreške te u slučaju takvih pogrešnih izvješća zahtijevati ponovna dostava izvješća.

5. Agencija može platformi za objavu povlaštenih informacija oduzeti registraciju:
- (a) ako platforma nije započela s radom u roku od 12 mjeseci, izričito se odrekla odobrenja ili nije pružala usluge tijekom prethodnih šest mjeseci;
 - (b) ako je platforma dobila registraciju na temelju lažnih izjava ili na neki drugi nezakonit način;
 - (c) ako platforma više ne ispunjava uvjete na temelju kojih je registrirana;
 - (d) ako platforma ozbiljno i sustavno krši ovu Uredbu.

Ako je registracija oduzeta, predmetna platforma za objavu povlaštenih informacija osigurava urednu zamjenu i prijenos podataka te preusmjeravanje tokova izvješćivanja drugim platformama za objavu povlaštenih informacija.

Agencija bez nepotrebne odgode obavješćuje nacionalno nadležno tijelo u državi članici u kojoj platforma za objavu povlaštenih informacija ima poslovni nastan o odluci o oduzimanju registracije.

6. Komisija provedbenim aktima navodi:
- (a) načine na koje platforma za objavu povlaštenih informacija ispunjava obvezu povezanu s povlaštenim informacijama iz stavka 2.;
 - (b) sadržaj povlaštenih informacija objavljenih u skladu sa stavkom 2. na način koji omogućuje objavljivanje informacija koje se zahtijevaju na temelju ovog članka;
 - (c) konkretne organizacijske zahtjeve za provedbu stavka 4.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 21. stavka 2.”;

6. dodaje se sljedeći članak 5.a:

„Članak 5.a

Algoritamsko trgovanje

1. Sudionik na tržištu koji se bavi algoritamskim trgovanjem uspostavlja djelotvorne sustave i kontrolu rizika primjerene njegovu poslovanju kako bi osigurao da njegovi sustavi za trgovanje budu otporni i imaju dovoljno kapaciteta, da podliježu odgovarajućim pragovima i ograničenjima trgovanja te da sprečavaju slanje neispravnih naloga za trgovanje ili drugo funkcioniranje sustava na način kojim bi se moglo stvoriti neuredno tržište ili kojim bi mu se moglo doprinijeti. Sudionik na tržištu isto tako mora imati uspostavljene djelotvorne sustave i kontrole rizika kako bi osigurao da su sustavi trgovanja u skladu s ovom Uredbom i pravilima organiziranog tržišta s kojim je povezan. Sudionik na tržištu uspostavlja djelotvorne mehanizme za kontinuitet poslovanja kako bi se nosio sa svakim prekidom u svojim sustavima za trgovanje i osigurava da njegovi sustavi budu u potpunosti testirani i da

ih se pravilno prati kako bi se osiguralo da ispunjavaju zahtjeve utvrđene u ovom stavku.

2. Sudionik na tržištu koji se bavi algoritamskim trgovanjem u državi članici o tome obavješćuje nacionalna regulatorna tijela svoje države članice i Agenciju.

Nacionalno regulatorno tijelo države članice sudionika na tržištu može zahtijevati od sudionika na tržištu da na redovitoj ili *ad hoc* osnovi dostavlja opis vrste svojih strategija algoritamskog trgovanja, pojedinosti o parametrima trgovanja ili ograničenjima kojima podliježe sustav trgovanja, glavne načine ispunjavanja obveza i nadzora rizika koje je uspostavio kako bi osigurao ispunjavanje zahtjeva iz stavka 1. te pojedinosti o ispitivanju svojih sustava trgovanja.

Sudionik na tržištu osigurava vođenje evidencije o pitanjima iz ovog stavka i osigurava da ta evidencija bude dovoljna da omogući njegovu nacionalnom regulatornom tijelu praćenje usklađenosti s ovom Uredbom.

3. Sudionik na tržištu koji pruža izravan elektronički pristup organiziranom tržištu o tome obavješćuje nadležna tijela svoje matične države članice i Agenciju.

Nacionalno regulatorno tijelo matične države članice sudionika na tržištu može zahtijevati od sudionika na tržištu da na redovitoj ili *ad hoc* osnovi dostavlja opis sustava i kontrola iz stavka 1. i dokaze o tome da se primjenjuju.

Sudionik na tržištu osigurava vođenje evidencije o pitanjima iz ovog stavka i osigurava da ta evidencija bude dovoljna da omogući njegovu nacionalnom regulatornom tijelu praćenje usklađenosti s ovom Uredbom.

4. Ovim se člankom ne dovode u pitanje obveze iz Direktive (EU) 2014/65.”;
7. u članku 7. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. ACER nadzire aktivnosti trgovanja veleprodajnim energetske proizvodima kako bi prepoznao i spriječio trgovanje koje se temelji na povlaštenim informacijama i manipulaciji tržištem ili pokušaje istog. Prikuplja podatke za procjenu i nadzor veleprodajnih tržišta energije, kako je predviđeno u članku 8.”;

[] dodaju se novi članci od 7.a do 7.d:

„Članak 7.a

Zadaće i ovlasti ACER-a za provođenje procjena cijene i određivanje referentnih vrijednosti

1. ACER hitno sastavlja i objavljuje dnevnu procjenu cijene UPP-a, s čime započinje najkasnije 13. siječnja 2023. ACER za potrebe procjene cijene UPP-a sustavno prikuplja i

obrađuje podatke o tržištu UPP-a u vezi s transakcijama. Prema potrebi se u procjeni cijene u obzir uzimaju regionalne razlike i tržišni uvjeti.

2. ACER najkasnije do 31. ožujka 2023. utvrđuje i objavljuje dnevnu referentnu vrijednost za UPP koja se određuje na temelju raspona između dnevne procjene cijene UPP-a i cijene namire za ugovor s najkraćim dospijecem plinskih budućnosnica na TTF-u koju ICE Endex Markets B.V. utvrđuje na dnevnoj osnovi. ACER za potrebe referentne vrijednosti za UPP sustavno prikuplja i obrađuje sve podatke o tržištu UPP-a.

3. Odstupajući od članka 3. stavka 4. točke (b) ove Uredbe, obveze i zabrane iz ove Uredbe koje se odnose na sudionike na tržištu primjenjuju se na sudionike na tržištu UPP-a. Ovlasti dodijeljene ACER-u na temelju ove Uredbe i Provedbene uredbe (EU) br. 1348/2014 primjenjuju se i na sudionike na tržištu UPP-a, uključujući odredbe o povjerljivosti.

Članak 7.b

Objava procjena cijene UPP-a i referentne vrijednosti za UPP

1. Procjena cijene UPP-a objavljuje se svakodnevno, i to najkasnije do 18 sati po srednjoeuropskom vremenu za procjenu cijena u izravnim transakcijama. ACER do 31. ožujka 2023., uz objavljivanje procjene cijene UPP-a, svakodnevno objavljuje i referentnu vrijednost za UPP, i to najkasnije do 19 sati po srednjoeuropskom vremenu ili čim to tehnički bude moguće.

2. Za potrebe ovog članka ACER se može koristiti uslugama treće strane.

Članak 7.c

Dostavljanje podataka o tržištu UPP-a ACER-u

1. Sudionici na tržištu UPP-a svakodnevno ACER-u dostavljaju podatke o tržištu UPP-a u skladu sa specifikacijama utvrđenima u Provedbenoj uredbi Komisije (EU) br. 1348/2014, u standardiziranom formatu putem visokokvalitetnog protokola za prijenos i onoliko blizu stvarnom vremenu koliko je to tehnološki moguće prije objave dnevne procjene cijene UPP-a (18 sati po srednjoeuropskom vremenu).

2. Komisija može donijeti provedbene akte kojima se određuje trenutak do kojeg se podaci o tržištu UPP-a moraju dostaviti prije dnevne objave procjene cijene UPP-a iz stavka 1. Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 29.

3. Ako je to primjereno, ACER nakon savjetovanja s Komisijom izdaje smjernice koje se odnose na:

(a) pojedinosti informacija o kojima se mora izvješćivati uz aktualne pojedinosti o transakcijama o kojima se izvješćuje i temeljne podatke u skladu s Provedbenom uredbom (EU) br. 1348/2014, uključujući ponude za kupnju i prodaju; i

(b) postupke, standardni format i format elektroničkog prijenosa te tehničke i organizacijske zahtjeve za dostavljanje podataka koji se moraju poštovati pri dostavljanju traženih podataka o tržištu UPP-a.

4. Sudionici na tržištu UPP-a dostavljaju ACER-u tražene podatke o tržištu UPP-a besplatno i putem kanala za dostavljanje podataka koje je uspostavio ACER, primjenjujući već postojeće i raspoložive postupke ako je to moguće.

Članak 7.d

Kontinuitet poslovanja

ACER redovito preispituje, ažurira i objavljuje svoju metodologiju za procjenu referentne cijene UPP-a i utvrđivanje referentne vrijednosti za UPP te metodologiju za izvješćivanje o podacima o tržištu UPP-a i objavljivanje svojih procjena cijene UPP-a i referentnih vrijednosti za UPP, uzimajući u obzir stajališta subjekata koji dostavljaju podatke o tržištu UPP-a.”;

8. članak 8. mijenja se kako slijedi:

(a) umeće se sljedeći stavak 1.a:

„1.a Za potrebe izvješćivanja o evidenciji transakcija, uključujući naloge za trgovanje, koji su uneseni, zaključeni ili izvršeni na organiziranim tržištima, ta tržišta Agenciji stavljaju na raspolaganje podatke koji se odnose na knjigu naloga ili, na zahtjev Agencije, Agenciji omogućuju pristup knjizi naloga kako bi mogla pratiti trgovanje.”;

(b) u stavku 2. drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 21. stavka 2. U njima se uzimaju u obzir postojeći sustavi izvješćivanja o transakcijama za nadzor aktivnosti trgovanja radi otkrivanja zlouporabe tržišta.”;

(c) u stavku 3. prvi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„3. Osobe iz stavka 4. točaka (a) do (d) koje su prijavile transakcije u skladu s Uredbom (EU) br. 600/2014 ili Uredbom br. 648/2012 ne podliježu obvezama dvostrukog izvješćivanja u vezi s tim transakcijama.”;

(d) stavak 4. mijenja se kako slijedi:

i. točka (d) zamjenjuje se sljedećim:

„(d) organizirano tržište, sustav za uparivanje ili druga osoba koja dogovara ili izvršava transakcije u okviru svoje struke;”;

ii. dodaje se sljedeći drugi podstavak:

„Informacije se dostavljaju putem registriranih mehanizama izvješćivanja.”;

(e) stavak 5. zamjenjuje se sljedećim:

„5. Sudionici na tržištu dostavljaju ACER-u i nacionalnim regulatornim tijelima informacije povezane s kapacitetom i korištenjem postrojenja za proizvodnju, skladištenje, potrošnju ili prijenos odnosno transport električne energije ili prirodnog plina ili povezane s kapacitetom i korištenjem terminala za UPP, uključujući planiranu ili neplaniranu neraspoloživost tih postrojenja, te povlaštene informacije koje su javno objavljene u skladu s člankom 4., za potrebe nadzora trgovanja na veleprodajnim tržištima energije. Obveze izvješćivanja koje imaju sudionici na tržištu svode se na najmanju razinu, tako da se tražene informacije ili njihovi dijelovi po mogućnosti prikupljaju iz postojećih izvora.”;

9. u članku 9. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Sudionici na tržištu koji provode transakcije o kojima treba izvijestiti ACER u skladu s člankom 8. stavkom 1. prijavljuju se nacionalnom regulatornom tijelu u državi članici u kojoj imaju poslovni nastan ili boravište. Sudionici na tržištu s boravištem ili poslovnim nastanom u trećoj zemlji prijavljuju ured u državi članici u kojoj su aktivni i prijavljuju se nacionalnom regulatornom tijelu te države članice.”;

10. umeće se sljedeći članak 9.a:

„Članak 9.a

Izdavanje odobrenja za rad i nadzor registriranih mehanizama izvješćivanja

1. Rad registriranih mehanizama izvješćivanja podliježe prethodnom odobrenju Agencije u skladu s ovim člankom.

Agencija ovlašćuje stranke kao registrirane mehanizme izvješćivanja:

- (a) ako je registrirani mehanizam izvješćivanja pravna osoba s poslovnim nastanom u Uniji; i
- (b) ako registrirani mehanizam izvješćivanja ispunjava zahtjeve utvrđene u ovom članku.

Odobrenje za rad kao registrirani mehanizam izvješćivanja. proizvodi učinke i valjano je na cijelom području Unije i pružatelju usluge registriranog mehanizma izvješćivanja omogućuje pružanje usluga za koje je dobio odobrenje za rad u cijeloj Uniji.

Ovlašteni registrirani mehanizam izvješćivanja u svakom trenutku mora ispunjavati uvjete za odobrenje za rad iz ovog članka. Ovlašteni registrirani mehanizam izvješćivanja bez nepotrebne odgode obavješćuje ACER o svim značajnim promjenama uvjeta za odobrenje za rad.

Agencija uspostavlja registar svih registriranih mehanizama izvješćivanja u Uniji. Registar je javno dostupan i sadržava informacije o uslugama za koje je registrirani mehanizam izvješćivanja dobio odobrenje za rad i redovito se ažurira. Ako Agencija registriranom mehanizmu izvješćivanja oduzme odobrenje za rad u skladu sa stavkom 4., to se oduzimanje objavljuje u registru tijekom razdoblja od pet godina od datuma oduzimanja.

- 2. Agencija redovito provjerava usklađenost postupanja registriranih mehanizama izvješćivanja s ovom Uredbom. U tu svrhu registrirani mehanizmi izvješćivanja svake godine izvješćuju Agenciju o svojim aktivnostima.
- 3. Registrirani mehanizmi izvješćivanja imaju uspostavljene odgovarajuće politike i aranžmane za najbrže moguće priopćavanje informacija koje se zahtijevaju na temelju članka 8., a najkasnije u roku utvrđenom u provedbenim aktima donesenima na temelju stavka 5. ovog članka.

Registrirani mehanizmi izvješćivanja imaju i održavaju djelotvorne administrativne mjere za sprečavanje sukoba interesa sa svojim klijentima. Posebno, registrirani mehanizam izvješćivanja koji je i organizirano tržište ili sudionik na tržištu postupa na nediskriminirajući način sa svim prikupljenim informacijama te ima i održava odgovarajuće mehanizme za razdvajanje različitih funkcija poslovanja.

Registrirani mehanizam izvješćivanja ima uspostavljene dobre sigurnosne mehanizme kojima se jamči sigurnost i ovjera prijenosa informacija, smanjuje rizik oštećenja podataka i neovlaštenog pristupa te sprečava odavanje informacija, uz stalnu zaštitu povjerljivosti podataka. Registrirani mehanizam izvješćivanja održava odgovarajuće resurse i posjeduje sustave za podupiranje poslovanja kako bi pružao i održavao svoje

usluge u skladu s rokovima utvrđenima u provedbenim aktima donesenima na temelju članka 8. stavaka 2. i 6.

Registrirani mehanizmi izvješćivanja imaju uspostavljene sustave kojima se može djelotvorno provjeravati cjelovitost izvješća o transakciji, utvrđivati propuste ili očite pogreške koje je uzrokovao sudionik na tržištu i u slučaju takvih pogrešaka ili propusta dostavljati pojednosto o pogrešci ili propustu sudioniku na tržištu te u slučaju takvih pogrešnih izvješća zahtijevati ponovna dostava izvješća.

Registrirani mehanizmi izvješćivanja imaju uspostavljene sustave koji im omogućuju otkrivanje vlastitih pogrešaka ili propusta i koji im omogućuju da ih isprave te da Agenciji dostave ili, ovisno o slučaju, ponovno dostave točno i potpuno izvješće o transakciji.

4. Agencija može oduzeti odobrenje za rad izdano registriranom mehanizmu izvješćivanja:
 - (a) ako nije započeo s radom u roku od 18 mjeseci, ako se izričito odrekao odobrenja za rad ili nije pružao usluge tijekom prethodnih 18 mjeseci;
 - (b) ako je dobio odobrenje za rad na temelju lažnih izjava ili bilo kojim drugim nezakonitim sredstvima;
 - (c) ako više ne ispunjava uvjete pod kojima mu je izdano odobrenje za rad;
 - (d) ako ozbiljno i sustavno krši ovu Uredbu.

Registrirani mehanizam izvješćivanja kojemu je oduzeto odobrenje za rad osigurava urednu zamjenu i prienos podataka te preusmjeravanje tokova izvješćivanja drugim registriranim mehanizmima izvješćivanja.

Agencija bez nepotrebne odgode, kad je to relevantno, obavješćuje nacionalno nadležno tijelo u državi članici u kojoj registrirani mehanizam izvješćivanja ima poslovni nastan o odluci o oduzimanju odobrenja za rad registriranom mehanizmu izvješćivanja.

5. Komisija provedbenim aktima navodi:
 - (a) načine na koje registrirani mehanizam izvješćivanja ispunjava obvezu povezanu s informacijama iz stavka 1.; i
 - (b) konkretne organizacijske zahtjeve za provedbu stavaka 2. i 3.

Ti se provedbeni akti donose u skladu s postupkom ispitivanja iz članka 21. stavka 2.”;

11. članak 10. mijenja se kako slijedi:

- (a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. ACER uspostavlja mehanizme za dijeljenje informacija koje prima u skladu s člankom 7. stavkom 1. i člankom 8. s Komisijom, nacionalnim regulatornim tijelima, nadležnim tijelima za financijska tržišta, nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje, ESMA-om i drugim odgovarajućim tijelima na razini Unije. Prije uspostavljanja takvih mehanizama ACER se savjetuje s navedenim tijelima.”;

(b) umeće se sljedeći stavak 1.a:

„1.a Nacionalna regulatorna tijela uspostavljaju mehanizme za dijeljenje informacija koje prime u skladu s člankom 7. stavkom 2. i člankom 8. s nadležnim tijelima za financijska tržišta, nacionalnim tijelima za tržišno natjecanje, nacionalnim poreznim tijelima i EUROFISC-om te drugim relevantnim tijelima na nacionalnoj razini. Prije uspostave takvih mehanizama nacionalno regulatorno tijelo savjetuje se s Agencijom i tim stranama.”;

(c) umeće se sljedeći stavak 2.a:

“2.a Nacionalna regulatorna tijela daju pristup mehanizmima iz stavka 1.a ovog članka samo tijelima koja su uspostavila sustave koji nacionalnom regulatornom tijelu omogućavaju ispunjavanje uvjeta iz članka 12. stavka 1.”;

13. članak 12. mijenja se kako slijedi:

(a) u stavku 1. drugi podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Komisija, nacionalna regulatorna tijela, nadležna financijska tijela država članica, nacionalna porezna tijela i EUROFISC, nacionalna tijela za tržišno natjecanje, ESMA i druga odgovarajuća tijela osiguravaju povjerljivost, cjelovitost i zaštitu informacija koje primaju u skladu s člankom 4. stavkom 2., člankom 7. stavkom 2., člankom 8. stavkom 5. ili člankom 10. i poduzimaju mjere kako bi spriječili svaku zloupotrebu takvih informacija, među ostalim u skladu s primjenjivim zakonima o zaštiti podataka.”;

(b) stavak 2. zamjenjuje se sljedećim:

„2. Podložno članku 17., ACER može odlučiti staviti na raspolaganje javnosti dijelove informacija koje posjeduje, pod uvjetom da se ne otkriju poslovno osjetljive informacije o pojedinačnim sudionicima na tržištu ili pojedinačnim transakcijama ili pojedinačnim tržištima te da se ne može izvesti zaključak o njima. ACER-u se ne smije onemogućiti objavljivanje informacija o organiziranim tržištima, platformama za objavu povlaštenih informacija i

registriranim mehanizmima izvješćivanja u skladu s primjenjivim zakonima o zaštiti podataka.”;

14. članak 13. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Nacionalna regulatorna tijela osiguravaju primjenu zabrana koje su navedene u člancima 3. i 5. te obveza koje su navedene u člancima 4., 8., 9., i 15.

Nacionalna regulatorna tijela nadležna su za istraživanje svih djela izvršenih na njihovim nacionalnim veleprodajnim tržištima energije i za provedbu ove Uredbe, neovisno o tome gdje sudionik na tržištu registriran u skladu s člankom 9. stavkom 1. koji izvršava ta djela ima boravište ili poslovni nastan.

Svaka država članica osigurava da njezina nacionalna regulatorna tijela imaju istražne i izvršne ovlasti koje su potrebne za izvršavanje tog zadatka. Te se ovlasti izvršavaju na razmjern način.

Te se ovlasti mogu izvršavati:

- (a) izravno;
- (b) u suradnji s drugim tijelima; ili
- (c) podnošenjem zahtjeva nadležnim sudskim tijelima.

Ako je potrebno, nacionalna regulatorna tijela mogu izvršavati svoje istražne ovlasti u suradnji s organiziranim tržištima, sustavima za uparivanje ili drugim osobama koje dogovaraju ili izvršavaju transakcije u okviru svoje struke, kako je navedeno u članku 8. stavku 4. točki (d).”;

(b) dodaju se sljedeći stavci od 3. do 9.:

„3. U cilju borbe protiv kršenja odredbi ove Uredbe, podupiranja i dopunjavanja provedbenih aktivnosti nacionalnih regulatornih tijela te doprinosa ujednačenoj primjeni ove Uredbe u cijeloj Uniji, Agencija može provoditi istrage izvršavanjem ovlasti koje su joj dodijeljene člancima 13.a i 13.b i u skladu s njima.

4. Agencija može izvršavati svoje ovlasti kako bi osigurala primjenu zabrana koje su navedene u člancima 3. i 5. te obveza koje su navedene u članku 4.:

- (a) ako se poduzimaju ili su poduzete radnje povezane s veleprodajnim energetske proizvodima za isporuku u najmanje tri države članice; ili

- (b) ako se poduzimaju ili su poduzete radnje povezane s veleprodajnim energetske proizvodima za isporuku u najmanje dvije države članice i barem jedna fizička ili pravna osoba koja poduzima ili je poduzela te radnje ima boravište ili poslovni nastan u trećoj zemlji, ali je registrirana u skladu s člankom 9. stavkom 1.; ili
- (c) ako nadležno nacionalno regulatorno tijelo, ne dovodeći u pitanje odstupanja iz članka 16. stavka 5., ne poduzme odmah potrebne mjere kako bi udovoljilo zahtjevu Agencije iz članka 16. stavka 4. točke (b); ili
- (d) ako će relevantne informacije kako su definirane u članku 2. stavku 1. ove Uredbe vjerojatno znatno utjecati na cijene veleprodajnih energetskih proizvoda za isporuku u najmanje tri države članice.

5. Agencija može izvršavati svoje ovlasti kako bi osigurala ispunjavanje obveza iz članka 15. ako osobe u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije veleprodajnim energetske proizvodima za isporuku u najmanje tri države članice.

6. Pri izvršavanju svojih ovlasti Agencija uzima u obzir istrage koje su u tijeku ili koje je nacionalno regulatorno tijelo već provelo u istim slučajevima u skladu s ovom Uredbom, kao i prekogranični učinak istrage.

7. Po završetku radnji koje je poduzela radi izvršavanja svojih ovlasti u skladu sa stavkom 4., Agencija sastavlja izvješće. Izvješće se objavljuje uzimajući u obzir zahtjeve u pogledu povjerljivosti. Ako Agencija zaključi da je došlo do kršenja ove Uredbe, o tome obavješćuje nacionalna regulatorna tijela predmetne države članice ili predmetnih država članica i zahtijeva da se problem kršenja riješi u skladu s člankom 18. Agencija može preporučiti određene daljnje mjere relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima i, prema potrebi, obavijestiti Komisiju.”;

15. umeću se sljedeći članci od 13.a do 13.d:

„Članak 13.a

Nadzor na terenu koji provodi Agencija

1. Agencija priprema i provodi nadzor na terenu u bliskoj suradnji s relevantnim tijelima predmetne države članice.
2. Kako bi ispunila svoje obveze iz ove Uredbe, Agencija može provoditi sve potrebne nadzore na terenu u svim prostorima osoba koje su predmet istrage. Ako je to nužno radi ispravne provedbe i učinkovitosti nadzora, Agencija može provesti nadzor na terenu bez prethodne najave.
3. Dužnosnici Agencije i druge osobe koje Agencija ovlasti za provođenje nadzora na terenu mogu ulaziti u sve prostore osoba koje podliježu odluci o istrazi koju je Agencija donijela u skladu sa stavkom 6. i imaju sve ovlasti iz ovog članka..

Ovlašteni su i za pečaćenje svih prostora, imovine, knjiga ili evidencija tijekom nadzora i u mjeri u kojoj je to potrebno za provođenje nadzora.

4. Agencija pravodobno prije nadzora šalje obavijest o nadzoru nacionalnom regulatornom tijelu i drugim relevantnim tijelima države članice u kojoj će se nadzor provoditi. Nadzor na temelju ovog članka provodi se ako je relevantno tijelo potvrdilo da se ne protivi nadzoru.
5. Dužnosnici i druge osobe koje Agencija ovlasti za provođenje nadzora na terenu izvršavaju svoje ovlasti na temelju predloženog pisanog naloga u kojem se navodi predmet i svrha nadzora.
6. Osobe iz ovog članka podvrgavaju se nadzoru na terenu naloženom odlukom koju donosi Agencija. U odluci se navode predmet i svrha nadzora, određuje datum njegova početka i pravni lijekovi dostupni u skladu s Uredbom (EU) 2019/942 te pravo na pokretanje postupka pred Sudom Europske unije radi preispitivanja odluke. Agencija se savjetuje s nacionalnim regulatornim tijelom države članice u kojoj se treba provesti nadzor na terenu prije donošenja takve odluke.
7. Dužnosnici nadležnog tijela države članice u kojoj se provodi nadzor, kao i osobe koje ovlasti ili imenuje nadležno tijelo države članice u kojoj se provodi nadzor, na zahtjev Agencije aktivno pomažu dužnosnicima i ostalim osobama koje ovlasti Agencija. U tu svrhu imaju ovlasti navedene u ovom članku. Dužnosnici nacionalnog regulatornog tijela mogu na zahtjev isto tako prisustvovati nadzoru na terenu.
8. Ako dužnosnici Agencije i osobe koje Agencija ovlasti ili imenuje utvrde da se osoba protivi nadzoru naloženom na temelju ovog članka, nacionalno regulatorno tijelo predmetne države članice pruža njima ili drugim relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima potrebnu pomoć te, prema potrebi, traži pomoć policije ili drugog tijela za izvršavanje zakonodavstva, kako bi im se omogućilo provođenje nadzora na terenu.
9. Ako je u skladu s mjerodavnim nacionalnim pravom za provođenje nadzora na terenu iz stavka 1. ili za pružanje pomoći iz stavaka 7. i 8. potrebno odobrenje pravosudnog tijela, Agencija podnosi zahtjev za to odobrenje. Agencija može podnijeti zahtjev za to odobrenje i kao mjeru predostrožnosti.
10. Ako Agencija podnese zahtjev za odobrenje iz stavka 9., nacionalno, pravosudno tijelo provjerava:
 - (a) je li odluka Agencije vjerodostojna; i
 - (b) jesu li sve mjere koje treba poduzeti proporcionalne, a ne proizvoljne ili pretjerane s obzirom na predmet nadzora.

Za potrebe prvog podstavka točke (b), nacionalno pravosudno tijelo može od Agencije zatražiti detaljna obrazloženja, osobito o razlozima za sumnju Agencije na kršenje iz članka 13. stavka 3., ozbiljnosti kršenja na koje se sumnja te prirodi uključenosti osobe koja je predmet istrage. Odstupajući od članka 28. Uredbe (EU) 2019/942, odluku Agencije preispituje samo Sud Europske unije.

Članak 13.b

Zahtjev za dostavljanje informacija

1. Na zahtjev Agencije bilo koja osoba dostavlja joj informacije koje su joj potrebne za ispunjavanje obveza u skladu s ovom Uredbom. U svojem zahtjevu Agencija:
 - (a) upućuje na ovaj članak kao pravni temelj zahtjeva;
 - (b) navodi svrhu zahtjeva;
 - (c) navodi koje su informacije potrebne i u kojem formatu;
 - (d) utvrđuje rok za dostavu informacija, razmjerno zahtjevu;
 - (e) obavještava osobu da odgovor na zahtjev za dostavljanje informacija ne smije biti netočan ili obmanjujući.
2. U svrhu podnošenja zahtjeva za informacije kako je navedeno u stavku 1. Agencija ima ovlast donošenja odluka. U takvim odlukama Agencija, uz zahtjeve iz stavka 1., navodi i pravo na podnošenje žalbe na odluku Odboru za žalbe Agencije i pravo na preispitivanje te odluke pred Sudom Europske unije u skladu s člancima 28. i 29. Uredbe (EU) 2019/942.
3. Tražene informacije dostavljaju osobe iz stavka 1. ili njihovi predstavnici. Osobe su u potpunosti odgovorne za to da su dostavljene informacije potpune i točne te da nisu obmanjujuće.
4. Ako dužnosnici Agencije, kao i osobe koje Agencija ovlasti ili imenuje, utvrde da osoba odbija dostaviti tražene informacije, nacionalno regulatorno tijelo predmetne države članice tim dužnosnicima ili drugim relevantnim nacionalnim regulatornim tijelima pruža potrebnu pomoć kako bi se osiguralo ispunjavanje obveze iz stavka 3., među ostalim izricanjem sankcija u skladu s primjenjivim nacionalnim pravom.
5. Ako dužnosnici Agencije, kao i osobe koje je Agencija ovlasti ili imenuje, utvrde da osoba odbija dostaviti tražene informacije, Agencija može donijeti zaključke na temelju dostupnih informacija.
6. Agencija bez odgode šalje presliku zahtjeva u skladu sa stavkom 1. ili odluke u skladu sa stavkom 2. nacionalnim regulatornim tijelima predmetnih država članica.

Članak 13.c

Postupovna jamstva

1. Agencija provodi nadzor na terenu i zahtijeva informacije uz potpuno poštovanje postupovnih jamstava sudionika na tržištu, uključujući:
 - (a) pravo na izbjegavanje davanja samooptužujućih izjava;
 - (b) pravo na pomoć osobe po vlastitom izboru;
 - (c) pravo služiti se bilo kojim službenim jezikom države članice u kojoj se provodi nadzor na terenu;
 - (d) pravo na izjašnjavanje o činjenicama koje se odnose na njih;
 - (e) pravo na dobivanje primjerka zapisa razgovora te na njegovo odobravanje ili dodavanje zapažanja.
2. Agencija traži dokaze u korist sudionika na tržištu ili protiv njega te provodi nadzor na terenu i traži informacije objektivno i nepristrano te u skladu s načelom pretpostavke nedužnosti.

3. Agencija provodi nadzor na terenu i traži informacije uz potpuno poštovanje primjenjivih pravila o povjerljivosti i pravila Unije o zaštiti podataka.

Članak 13.d

Uzajamna pomoć

1. Kako bi se osigurala usklađenost s relevantnim zahtjevima utvrđenima u ovoj Uredbi, nacionalna regulatorna tijela i Agencija uzajamno si pomažu.”;

15. članak 15. mijenja se kako slijedi:

„Članak 15.

Obveze osoba koje dogovaraju ili izvršavaju transakcije u okviru svoje struke

Svaka osoba koja u okviru svoje struke dogovara ili izvršava transakcije veleprodajnim energetske proizvodima i opravdano sumnja da bi se nalogom za trgovanje ili transakcijom, uključujući njihovo otkazivanje ili izmjenu, moglo prekršiti članke 3., 4. ili 5., o tome bez odgađanja obavješćuje Agenciju i relevantno nacionalno regulatorno tijelo.

Osobe koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije veleprodajnim energetske proizvodima uspostavljaju i održavaju djelotvorne mehanizme i postupke kako bi:

- (a) utvrdile kršenja članaka 3., 4. ili 5.;
- (b) zajamčile da njihovi zaposlenici koji provode aktivnosti nadzora za potrebe ovog članka nisu u sukobu interesa i da djeluju neovisno.”;

16. članak 16. mijenja se kako slijedi:

- (a) u stavku 1. četvrti podstavak zamjenjuje se sljedećim:

„Nacionalna regulatorna tijela, nadležna financijska tijela, nacionalno tijelo za tržišno natjecanje i nacionalno porezno tijelo u određenoj državi članici mogu uspostaviti odgovarajuće oblike suradnje, kako bi osigurali djelotvornu i učinkovitu istragu i provedbu te kako bi doprinijeli dosljednom i jedinstvenom pristupu istrazi, sudskom postupku te provedbi ove Uredbe i odgovarajućeg financijskog prava te prava u području tržišnog natjecanja.”;

- (b) u stavku 2. dodaje se sljedeći treći podstavak:

„Najkasnije 30 dana prije donošenja konačne odluke o kršenju ove Uredbe, nacionalna regulatorna tijela obavješćuju Agenciju i dostavljaju joj sažetak slučaja i planiranu odluku. Agencija vodi javni popis takvih odluka u skladu s ovom Uredbom, uključujući datum odluke,

imena sankcioniranih osoba, članak ove Uredbe koji je prekršen i primijenjenu sankciju. Za potrebe tog popisa nacionalna regulatorna tijela dostavljaju te informacije Agenciji u roku od sedam dana od donošenja odluke.”;

(c) u stavku 3. dodaje se sljedeća točka (e):

„(e) Agencija i nacionalna regulatorna tijela obavješćuju nadležna nacionalna porezna tijela i EUROFISC ako imaju utemeljene razloge za sumnju da se na veleprodajnom tržištu energije izvršavaju ili su izvršena djela koja vjerojatno predstavljaju poreznu prijevartu.”;

16. umeću se sljedeći članci 16.a i 16.b:

„Članak 16.a

Delegiranje zadaća i odgovornosti

1. Nacionalna regulatorna tijela mogu, uz suglasnost tijela kojemu se delegiraju odgovornosti, delegirati zadaće i odgovornosti drugim nacionalnim regulatornim tijelima pod uvjetima navedenima u ovom članku. Države članice mogu odrediti konkretne postupke u pogledu delegiranja odgovornosti kojih se treba pridržavati prije nego što njihova nacionalna regulatorna tijela sklope takve sporazume o delegiranju te mogu ograničiti opseg delegiranja na ono što je neophodno za učinkovit nadzor sudionika ili skupina na tržištu.
2. Nacionalna regulatorna tijela moraju obavijestiti Agenciju o sporazumima o delegiranju koje namjeravaju sklopiti. Sporazumi mogu stupiti na snagu najranije mjesec dana nakon obavješćivanja Agencije.
3. Agencija može dati mišljenje o planiranom sporazumu o delegiranju u roku od mjesec dana od primitka obavijesti.
4. Agencija odgovarajućim sredstvima objavljuje sve sporazume o delegiranju koje su sklopila nacionalna regulatorna tijela kako bi se osiguralo da su sve relevantne stranke obaviještene na odgovarajući način.

Članak 16.b

Smjernice i preporuke

1. Radi uspostavljanja dosljednih, učinkovitih i djelotvornih nadzornih praksi u Uniji te osiguravanja zajedničke, ujednačene i dosljedne primjene prava Unije, Agencija izdaje smjernice i preporuke o primjeni članaka 4.a, 8. i 9.a upućene svim nacionalnim regulatornim tijelima ili svim sudionicima na tržištu i izdaje preporuke namijenjene jednom ili više nacionalnih regulatornih tijela ili jednom ili više sudionika na tržištu.
2. Agencija prema potrebi provodi javna savjetovanja o smjernicama i preporukama koje izdaje te analizira potencijalne povezane troškove i koristi izdavanja tih smjernica i preporuka. Ta savjetovanja i analize moraju biti proporcionalni opsegu, prirodi i učinku smjernica i preporuka.
3. Nacionalna regulatorna tijela i sudionici na tržištu moraju nastojati uskladiti se s tim smjernicama i preporukama.

4. U roku od dva mjeseca od izdavanja smjernice ili preporuke, svako nacionalno regulatorno tijelo potvrđuje da postupa ili namjerava postupati u skladu s tom smjernicom ili preporukom. Ako nacionalno regulatorno tijelo ne postupa ili ne namjerava postupati u skladu sa smjernicom ili preporukom, o tome obavještava Agenciju navodeći svoje razloge.
5. Agencija objavljuje informacije o tome da nacionalno regulatorno tijelo ne postupa ili ne namjerava postupati u skladu s tom smjernicom ili preporukom. Agencija isto tako može odlučiti objaviti razloge za nepostupanje u skladu s tom smjernicom ili preporukom koje je navelo nacionalno regulatorno tijelo. Nacionalno regulatorno tijelo unaprijed se obavještuje o takvoj objavi.
6. Ako se to zahtijeva u smjernici ili preporuci, sudionici na tržištu moraju jasno i detaljno izvještavati o tome jesu li usklađeni s tom smjernicom ili preporukom.
7. Agencija uključuje smjernice i preporuke koje je izdala u izvješće iz članka 19. stavka 1. točke (k) Uredbe (EU) 2019/942.”;

18. u članku 17. stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

„3. Povjerljive informacije, koje su pri obavljanju svojih zadaća primile osobe iz stavka 2., ne smiju se otkriti nijednoj drugoj osobi ni tijelu, osim u sažetom ili zbirnom obliku tako da nije moguće prepoznati pojedinačnog sudionika na tržištu, ne dovodeći u pitanje slučajeve obuhvaćene kaznenim pravom, drugim odredbama ove Uredbe ili drugim odgovarajućim zakonodavstvom Unije.”;

19. članak 18. zamjenjuje se sljedećim:

„1. Države članice utvrđuju pravila o sankcijama koje se primjenjuju na kršenja ove Uredbe i poduzimaju sve potrebne mjere radi osiguranja njihove provedbe. Predviđene sankcije moraju biti učinkovite, odvraćajuće i proporcionalne te odražavati narav, trajanje i ozbiljnost povrede, štetu koja je prouzročena potrošačima i potencijalnu zaradu koja je proizašla iz trgovanja na temelju povlaštenih informacija i manipulacije tržištem.

Ne dovodeći u pitanje bilo koje kaznenopravne sankcije i nadzorne ovlasti nacionalnih regulatornih tijela iz članka 13., države članice daju ovlast nacionalnim regulatornim tijelima, u skladu s nacionalnim pravom, da donose odgovarajuće administrativne sankcije i druge administrativne mjere povezane s kršenjem ove Uredbe iz članka 13. stavka 1.

Države članice detaljno obavještuju Komisiju i Agenciju o tim odredbama te ih bez odlaganja obavještaju o svakoj naknadnoj izmjeni koja utječe na njih.

2. Države članice, u skladu s nacionalnim pravom i načelom *ne bis in idem*, osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela imaju ovlast izricanja barem sljedećih administrativnih sankcija i administrativnih mjera povezanih s kršenjem odredbi ove Uredbe:

- (a) donošenje odluke kojom se od osobe zahtijeva da prestane s postupanjem koje čini kršenje;
- (b) povrat ostvarene dobiti ili izbjegnuto gubitka zbog kršenja, u mjeri u kojoj ih je moguće utvrditi;
- (c) izdavanje javnih upozorenja ili obavijesti;
- (d) donošenje odluke o izricanju periodičnih novčanih kazni;
- (e) donošenje odluke o izricanju upravnih novčanih sankcija;

u slučaju pravnih osoba, najviših administrativnih novčanih sankcija od najmanje:

- i. za kršenja članaka 3. i 5. 15 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini;
- ii. za kršenja članaka 4. i 15. 2 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini;
- iii. za kršenja članaka 8. i 9. 1 % ukupnog prometa u prethodnoj poslovnoj godini;

u slučaju fizičkih osoba najviših administrativnih novčanih sankcija od najmanje:

- i. za kršenja članaka 3. i 5. 5 000 000 EUR;
- ii. za kršenja članaka 4. i 15. 1 000 000 EUR;
- iii. za kršenja članaka 8. i 9. 500 000 EUR.

Neovisno o točki (e), iznos novčane kazne ne smije prelaziti 20 % godišnjeg prometa predmetne pravne osobe u prethodnoj poslovnoj godini. U slučaju fizičkih osoba iznos novčane kazne ne smije prelaziti 20 % godišnjeg dohotka u prethodnoj kalendarskoj godini. Ako je osoba kršenjem izravno ili neizravno ostvarila financijsku korist, iznos novčane kazne mora biti najmanje jednak toj koristi.

3. Države članice osiguravaju da nacionalna regulatorna tijela mogu otkriti javnosti mjere ili sankcije koje se izriču za povredu ove Uredbe, osim ako bi se takvim otkrivanjem prouzročila nerazmjerna šteta uključenim stranama.”

Članak 2.

Izmjene Uredbe (EU) 2019/942

Uredba (EU) 2019/942 mijenja se kako slijedi:

1. u članku 6. stavak 8. briše se;

2. u članku 12. točka (c) zamjenjuje se sljedećim:

„(c) provodi i koordinira istrage u skladu s člancima 13., 13.a, 13.b i 16. Uredbe (EU) br. 1227/2011.”;

3. u članku 32. stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„1. ACER-u se plaćaju naknade za prikupljanje, rukovanje, obradu i analizu informacija koje dostavljaju sudionici na tržištu ili subjekti koji dostavljaju informacije u njihovo ime u skladu s člankom 8. Uredbe (EU) br. 1227/2011 te za objavljivanje povlaštenih informacija u skladu s člancima 4. i 4.a Uredbe (EU) br. 1227/2011. Naknade plaćaju registrirani mehanizmi izvješćivanja i platforme za objavu povlaštenih informacija. Prihodima od tih naknada mogu se pokriti i troškovi ACER-a za izvršavanje nadzornih i istražnih ovlasti u skladu s člancima 13., 13.a, 13.b i 16. Uredbe (EU) br. 1227/2011.”.

Članak 3.

Izmjene Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 1348/2014

Provedbena uredba Komisije (EU) br. 1348/2014 mijenja se kako slijedi:

1. dodaje se članak 7.a:

„Članak 7.a

Kvaliteta podataka o tržištu ukapljenog prirodnog plina

1. Podaci o tržištu ukapljenog prirodnog plina sadržavaju sljedeće:
 - (a) ugovorne stranke, uključujući pokazatelj kupnje/prodaje;
 - (b) stranku koja dostavlja podatke;
 - (c) transakcijsku cijenu;
 - (d) ugovorene količine;
 - (e) vrijednost ugovora;
 - (f) razdoblje unutar kojeg se očekuje dolazak pošiljke ukapljenog prirodnog plina;
 - (g) uvjete isporuke;
 - (h) točke isporuke;
 - (i) vremenske žigove povezane sa svim sljedećim podacima:
 - i. datum i vrijeme podnošenja ponude za kupnju ili prodaju;
 - ii. datum i vrijeme transakcije;
 - iii. datum i vrijeme izvješćivanja o ponudi za kupnju, ponudi za prodaju ili transakciji;
 - iv. ACER-ovo zaprimanje podataka o tržištu ukapljenog prirodnog plina.
2. Sudionici na tržištu ukapljenog prirodnog plina dostavljaju ACER-u podatke o tržištu ukapljenog prirodnog plina u sljedećim jedinicama i valutama:

- (a) jedinične cijene u transakciji, ponudi za kupnju i ponudi za prodaju navode se u valuti koja je navedena u ugovoru i u EUR/MWh te uključuju primijenjene konverzijske i valutne tečajeve, ako je to primjenjivo;
 - (b) ugovorene količine navode se u jedinicama navedenima u ugovorima i u MWh;
 - (c) razdoblje unutar kojeg se očekuje dolazak isporuke navodi se u obliku datuma isporuke u formatu UTC (usklađeno svjetsko vrijeme);
 - (d) točka isporuke navodi se kao valjani identifikator s ACER-ova popisa, u skladu s popisom terminala za ukapljeni prirodni plin koji podliježu izvješćivanju u skladu s Uredbom (EU) br. 1227/2011 i Provedbenom uredbom (EU) br. 1348/2014; vremenski žig navodi se u formatu UTC; (zamijeniti unakrsnim upućivanjima prema potrebi);
 - (e) ako je to relevantno, formula za određivanje cijene u dugoročnom ugovoru navodi se u cijelosti.
3. ACER izdaje smjernice u pogledu kriterija na temelju kojih je jedan podnositelj odgovaran za znatan dio podataka o tržištu ukapljenog prirodnog plina dostavljenih u određenom referentnom razdoblju i na koji se način ta situacija uzima u obzir u ACER-ovoj dnevnoj procjeni cijene ukapljenog prirodnog plina i utvrđivanju referentnih vrijednosti za ukapljeni prirodni plin.”

Članak 4.

Stupanje na snagu

Ova Uredba stupa na snagu dvadesetog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Strasbourgu,

Za Europski parlament
Predsjednica

Za Vijeće
Predsjednik

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ „AGENCIJE”

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

1.2. Predmetna područja politike

1.3. Prijedlog/inicijativa odnosi se na:

1.4. Ciljevi

1.4.1. *Opći ciljevi*

1.4.2. *Posebni ciljevi*

1.4.3. *Očekivani rezultati i učinak*

1.4.4. *Pokazatelji uspješnosti*

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. *Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative*

1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.*

1.5.3. *Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava*

1.5.4. *Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima*

1.5.5. *Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele*

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. *Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole*

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

2.3. Mjere za sprečavanje prijevara i nepravilnosti

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

- 3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak**
- 3.2. Procijenjeni financijski učinak prijedloga na odobrena sredstva**
 - 3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na odobrena sredstva za poslovanje*
 - 3.2.2. Procijenjeni rezultati financirani odobrenim sredstvima za poslovanje*
 - 3.2.3. Sažetak procijenjenog učinka na administrativna odobrena sredstva*
 - 3.2.3.1. Procijenjene potrebe u pogledu ljudskih resursa*
 - 3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom*
 - 3.2.5. Doprinos trećih strana*
- 3.3. Procijenjeni učinak na prihode**

ZAKONODAVNI FINANCIJSKI IZVJEŠTAJ „AGENCIJE”

1. OKVIR PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

1.1. Naslov prijedloga/inicijative

Uredba (EU) Europskog parlamenta i Vijeća o izmjeni Uredbe (EU) br. 1277/2011 i Uredbe (EU) 2019/942 radi poboljšanja zaštite EU-a od manipulacije tržištem

1.2. Predmetna područja politike

Područje politike: energetika

Aktivnost: europski zeleni plan

1.3. Prijedlog se odnosi na

☒ novo djelovanje

☐ novo djelovanje nakon pilot-projekta/pripremnog djelovanja¹⁸

☒ produženje postojećeg djelovanja

☐ spajanje jednog ili više djelovanja u drugo/novo djelovanje

1.4. Ciljevi

1.4.1. Opći ciljevi

Vidjeti obrazloženje.

1.4.2. Posebni ciljevi

Vidjeti odjeljak „Osnova prijedloga/inicijative” u nastavku.

¹⁸

Kako je navedeno u članku 58. stavku 2. točkama (a) ili (b) Financijske uredbe.

1.4.3. Očekivani rezultati i učinak

Navesti očekivane učinke prijedloga/inicijative na ciljne korisnike/skupine.

Dodatna sredstva omogućit će ACER-u i Glavnoj upravi za energetiku da obavljaju zadaće potrebne za ispunjavanje svojih ovlasti prema zakonodavstvu EU-a u skladu sa zahtjevima iz ovog Prijedloga.

1.4.4. Pokazatelji uspješnosti

Navesti pokazatelje za praćenje napretka i postignuća

Vidjeti obrazloženje o praćenju napretka i postignuća inicijative.

- (a) Djelotvornost i pravodobnost: pokazatelji bi trebali omogućiti praćenje uspješnosti redovitim pružanjem informacija o napretku i postignućima tijekom programskog razdoblja.
- (b) Učinkovitost: trebalo bi optimizirati postupke za prikupljanje i obradu podataka, izbjegavajući nepotrebne ili dvostruke zahtjeve za informacije.
- (c) Relevantnost pokazatelja i potreba za ograničavanjem povezanog administrativnog opterećenja.
- (d) Jasnoća: pokazatelji bi se trebali dostavljati u jasnom i razumljivom obliku, s popratnim metapodacima i u obliku kojim se olakšava pravilno tumačenje i smislena komunikacija.

1.5. Osnova prijedloga/inicijative

1.5.1. Zahtjevi koje treba ispuniti u kratkoročnom ili dugoročnom razdoblju, uključujući detaljan vremenski plan provedbe inicijative

ACER

Posebni cilj br. 1 Ovlasti za izdavanje odobrenja za rad i nadzor registriranih mehanizama izvješćivanja i platformi za objavu povlaštenih informacija

U skladu s ovim zakonodavnim prijedlogom ACER će biti zadužen za odobravanje rada i nadzor platformi za objavu povlaštenih informacija i registriranih mehanizama izvješćivanja, što nadilazi trenutačnu zadaću registracije tih subjekata.

Nadzorne dužnosti sastojale bi se od izdavanja odobrenja za rad platformi za objavu povlaštenih informacija i registriranih mehanizama izvješćivanja te svakodnevnog nadzora te bi stoga bile usklađene s ovlastima ESMA-e za nadzor trgovinskih repozitorija, ovlaštenih mehanizama izvješćivanja i drugih usluga dostave podataka. ACER će imati i izravne istražne ovlasti u pogledu platformi za objavu povlaštenih informacija i registriranih mehanizama izvješćivanja te dobiva dodatne ovlasti za izdavanje smjernica i preporuka kako bi se bolje razjasnio opseg prikupljanja podataka.

Platforme za objavu povlaštenih informacija i registrirani mehanizmi izvješćivanja relativno su novi subjekti, a očekuje se da će broj registracija biti velik. S obzirom na velik broj mehanizama izvješćivanja (104 do 1. siječnja 2023.) i platformi za objavu povlaštenih informacija (19 do 1. siječnja 2023.) te u skladu s novim pravnim okvirom, ACER će morati intenzivnije raditi na

provedbi navedenih novih nadzornih aktivnosti. Stoga Agencija zapošljava dodatno specijalizirano osoblje za nadzor tih subjekata. Te potrebe za ljudskim resursima mogu se procijeniti na pet ekvivalenata punog radnog vremena (EPRV) (uključujući jednog informacijskog stručnjaka za upravljanje odgovarajućim poslovnim informacijskim sustavima i njihovu kibersigurnost).

Posebni cilj br. 2 Centralizacija prikupljanja prijava sumnjivih transakcija i naloga na razini EU-a u ACER-u te praćenje osoba koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije na razini EU-a u ACER-u

Sadašnji članak 15. Uredbe REMIT doveo je do decentralizacije informacija o mogućim slučajevima zloupotrebe tržišta u cijelom EU-u jer nacionalna regulatorna tijela nisu obvezna dijeliti prijave sumnjivih transakcija ili naloga koje prime na temelju članka 15. s drugim nacionalnim regulatornim tijelima ni s ACER-om (iako neka od njih to čine). Istodobno, njime nadzornom timu ACER-a nije omogućeno da iskoristi informacije uključene u prijave sumnjivih transakcija ili naloga kako bi razvio strategiju praćenja na razini EU-a.

Predloženim izmjenama Uredbe REMIT ACER-u će se dodijeliti zadaća prikupljanja svih prijava sumnjivih transakcija ili naloga svih osoba koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije u cijeloj Europi (ACER kao središnje čvorište).

Kako bi izračunao broj ljudskih resursa potrebnih za tu aktivnost, ACER je procijenio broj prijava sumnjivih transakcija i naloga koje bi trebao primiti od 2024. do 2026., a koji odstupa od broja prijava sumnjivih transakcija i naloga za 2022. za koje je znao (uglavnom prijave sumnjivih transakcija i naloga koje su uključene u slučajeve o kojima je obaviještena Agencija), te ga je prilagodio s obzirom na dodatno područje primjene članka 15. (koji sada uključuje i sumnjiva kršenja članka 4. i sve prijave sumnjivih transakcija i naloga). ACER je procijenio da će broj prijava sumnjivih transakcija i naloga porasti za dvije trećine godišnjeg rasta zabilježenog u posljednjih šest godina. Zatim je procijenjeno da će primiti 236 prijava sumnjivih transakcija i naloga 2024., 248 u 2025. i 260 u 2026.

Kako bi se ispunili podzadaci povezani s tom aktivnošću, ACER predviđa potrebu za dodatnim dvama ekvivalentima punog radnog vremena.

Kad je riječ o osobama koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije, ACER će biti odgovoran za provjeru održavaju li te osobe, koje djeluju na razini EU-a (tj. koje nude proizvode za tri ili više zona isporuke u različitim državama članicama), djelotvorne mehanizme i postupke za utvrđivanje kršenja članaka 3., 4. i 5. Uredbe REMIT.

Kako bi izračunao broj ljudskih resursa potrebnih za tu aktivnost, ACER je procijenio broj osoba koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije koje će pratiti od 2025. do 2027. ACER je odustao od popisa trenutačnih osoba koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije i utvrdio one osobe koje ispunjavaju kriterije iz novog članka 15. (tj. osobe koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije u najmanje tri države članice). ACER stoga procjenjuje da će pratiti 34 osobe koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije (tj. manje od 30 % ukupnog broja osoba koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije).

Procjenjuje se da je potreban jedan dodatni ekvivalent punog radnog vremena kako bi se ispunili podzadaci povezani s ovom aktivnošću (provjera i koordinacija osoba koje u okviru svoje struke dogovaraju ili izvršavaju transakcije).

Posebni cilj br. 3 ACER-ove dodatne ovlasti za istragu i procesuiranje mogućih kršenja Uredbe REMIT

Uredba REMIT mijenja se kako bi ACER u posebnim okolnostima mogao osigurati primjenu zabrana iz članaka 3. i 5. te obveza iz članka 4. (kad su pogođena najmanje tri proizvoda isporučena u različitim državama članicama ili kad su pogođena dva ili više proizvoda isporučena u različitim državama

članicama, a pravna ili fizička osoba koja provodi radnje registrirana je ili ima poslovni nastan u trećoj državi članici ili izvan EU-a).

Te će ovlasti rezultirati novim skupom zadaća za Agenciju, uključujući sve postupovne zadaće povezane s pokretanjem istrage, prikupljanjem informacija (obrada zahtjeva za informacije, usmena saslušanja i organizacija inspekcija...), analizom informacija i preliminarnim zaključcima o povredama (izvješća).

Krajem 2022. zabilježeno je 13 slučajeva koji bi ispunili te kriterije (oko 3,7 % ukupnog broja slučajeva), od kojih je 9 prijavljeno 2022. Godišnja stopa rasta broja novih slučajeva koji bi uslijedili u okviru nadležnosti ACER-a za razdoblje od 2024. do 2026. procijenjena je na 13,6 % godišnje, što odgovara dvjema trećinama godišnje stope rasta zabilježene od 2017. do 2022. za istu vrstu slučajeva. Na temelju tih pretpostavki, broj slučajeva u nadležnosti ACER-a može se procijeniti na 19 u 2024., 21 u 2025. i 24 u 2026. ACER će istodobno imati diskrecijsko pravo istražiti najvažnije slučajeve od onih koji ispunjavaju navedene kriterije.

Na temelju iskustva sa sličnim zadaćama koje obavlja GU COMP, procjenjuje se da je ACER-u potrebno 11 dodatnih ekvivalenata punog radnog vremena kako bi ispunio podzadatke povezane s tom aktivnošću.

Uzimajući u obzir moguće poteškoće u zapošljavanju kvalificiranog osoblja, od 2025. do 2027. postupno će se uvoditi ukupno 19 dodatnih ekvivalenata punog radnog vremena.

Opći troškovi

Ti dodatni ekvivalenti punog radnog vremena, kako je prethodno opisano, ne uključuju opće troškove. Primjenom omjera općih troškova od 30 % dobiva se dodatnih šest ekvivalenata punog radnog vremena, od kojih bi tri trebala biti iz razreda AST, a tri iz razreda AST/SC, po mogućnosti kako bi se zamijenilo privremeno osoblje. Ti dodatni ekvivalenti punog radnog vremena potrebni su, među ostalim, za zapošljavanje dodatnog osoblja, dakle potrebni su od 2025. nadalje.

ENER

Trenutačno manje od 0,5 ekvivalenata punog radnog vremena radi u području primjene Uredbe REMIT u Glavnoj upravi za energetiku. S obzirom na istaknutiju ulogu Uredbe REMIT u kontekstu trenutačne energetske krize, radno opterećenje u ENER-u povećalo se te su stoga potrebna oko dva ekvivalenta punog radnog vremena.

- 1.5.2. *Dodana vrijednost sudjelovanja Unije (može proizlaziti iz različitih čimbenika, npr. prednosti koordinacije, pravne sigurnosti, veće djelotvornosti ili komplementarnosti). Za potrebe ove točke „dodana vrijednost sudjelovanja Unije” vrijednost je koja proizlazi iz intervencije Unije i predstavlja dodatnu vrijednost u odnosu na vrijednost koju bi države članice inače ostvarile same.*

Vidjeti obrazloženje.

- 1.5.3. *Pouke iz prijašnjih sličnih iskustava*

Iskustvo s prethodnim zakonodavnim prijedlozima pokazalo je da se može lako dogoditi da se potrebe ACER-a za osobljem podcijene. Kako bi se izbjeglo ponavljanje problema koji su se pojavili s trećim paketom mjera za unutarnje tržište iz 2009., u kojem je podcjenjivanje

potreba za osobljem dovelo do strukturnog nedostatka osoblja (sveobuhvatno riješeno tek od donošenja proračuna EU-a za 2022.), potrebe za osobljem za ovaj se Prijedlog procjenjuju za nekoliko godina unaprijed.

1.5.4. *Usklađenost s višegodišnjim financijskim okvirom i moguće sinergije s drugim prikladnim instrumentima*

Ova je inicijativa uključena u program rada Komisije za 2023. kao dio europskog zelenog plana.

1.5.5. *Ocjena različitih dostupnih mogućnosti financiranja, uključujući mogućnost preraspodjele*

Ekvivalenti punog radnog vremena potrebni su za dodatne zadaće, pri čemu se postojeće zadaće neće smanjivati u doglednoj budućnosti. Prijedlogom se predviđa i trajno proširenje ovlasti ACER-a povezanih s provedbom referentne vrijednosti za UPP (pet ekvivalenata punog radnog vremena u skladu sa zakonodavnim financijskim izvještajem priloženim prijedlogu Komisije COM(2022) 549 od 18.10.2022.).

U mjeri u kojoj je to pravno moguće, dodatni ekvivalenti punog radnog vremena financirat će se postojećim sustavom pristojbi za zadaće ACER-a u skladu s Uredbom REMIT. U tu svrhu prijedlogom se ovlasti ACER-a za prikupljanje pristojbi proširuju na novouvedene platforme za objavu povlaštenih informacija te se pojašnjava da i troškovi ACER-a pri izvršavanju njegovih proširenih istražnih i izvršnih ovlasti ispunjavaju uvjete za financiranje pristojbama. Brisanjem sadašnjeg članka 32. stavka 1. točke (l) ne smanjuju se prihodi ACER-a jer se ta klauzula dosad nije primjenjivala jer bi zbog malog broja slučajeva administrativni troškovi uspostave i provedbe sustava pristojbi bili nerazmjerni.

Podložno reviziji odluke o pristojbama¹⁹, procjenjuje se da će pristojbama biti pokriveno oko dvije trećine dodatnih ekvivalenata punog radnog vremena.

¹⁹ Odluka Komisije (EU) 2020/2152 od 17. prosinca 2020. o pristojbama koje se Agenciji Europske unije za suradnju energetske regulatora plaćaju za prikupljanje, rukovanje, obradu i analizu informacija koje se prijavljuju na temelju Uredbe (EU) br. 1227/2011 Europskog parlamenta i Vijeća.

1.6. Trajanje i financijski učinak prijedloga/inicijative

☐ **ograničeno trajanje**

☐ prijedlog/inicijativa na snazi od [DD/MM]GGGG do [DD/MM]GGGG

☐ financijski učinak od GGGG do GGGG

☒ **neograničeno trajanje**

provedba s početnim razdobljem od GGGG do GGGG

nakon čega slijedi redovna provedba.

1.7. Planirani načini izvršenja proračuna²⁰

☒ **Izravno upravljanje** koje provodi Komisija putem

☐ izvršnih agencija

☐ **Podijeljeno upravljanje** s državama članicama

☒ **Neizravno upravljanje** povjeravanjem zadaća izvršenja proračuna:

☐ međunarodnim organizacijama i njihovim agencijama (navesti)

☐ EIB-u i Europskom investicijskom fondu

☒ tijelima iz članaka 70. i 71.

☐ tijelima javnog prava

☐ tijelima uređenima privatnim pravom koja pružaju javne usluge, u mjeri u kojoj su im dana odgovarajuća financijska jamstva

☐ tijelima uređenima privatnim pravom države članice kojima je povjerena provedba javno-privatnog partnerstva i kojima su dana odgovarajuća financijska jamstva

☐ tijelima ili osobama kojima je povjerena provedba određenih djelovanja u području ZVSP-a u skladu s glavom V. UEU-a i koje su navedene u odgovarajućem temeljnom aktu.

Primjedbe

²⁰ Informacije o načinima izvršenja proračuna i upućivanja na Financijsku uredbu dostupni su na internetskim stranicama BUDGpedia: <https://myintracomm.ec.europa.eu/corp/budget/financial-rules/budget-implementation/Pages/implementation-methods.aspx>

2. MJERE UPRAVLJANJA

2.1. Pravila praćenja i izvješćivanja

Navesti učestalost i uvjete.

U skladu sa svojom financijskom uredbom ACER u kontekstu svojeg programskog dokumenta mora dostaviti godišnji program rada koji uključuje pojedinosti o financijskim i ljudskim resursima za svaku od provedenih aktivnosti.

ACER mjesečno izvješćuje GU ENER o izvršenju proračuna, uključujući obveze i plaćanja po proračunskim naslovima, te o stopama slobodnih radnih mjesta prema vrsti osoblja.

Osim toga, GU ENER izravno je zastupljen u upravljačkim tijelima ACER-a. Preko svojih predstavnika u Upravnom odboru GU ENER bit će obaviješten o korištenju proračuna i planu radnih mjesta na svakom sastanku tijekom godine.

Naposljetku, također u skladu s financijskim pravilima, ACER je dužan godišnje izvijestiti o aktivnostima i upotrebi resursa, što čini putem Upravnog odbora i svojeg godišnjeg izvješća o radu.

Zadace koje izravno provodi GU ENER slijedit će godišnji ciklus planiranja i praćenja kako se provodi u Komisiji i izvršnim agencijama, uključujući izvješćivanje o rezultatima u okviru godišnjeg izvješća o radu GU-a ENER.

2.2. Sustavi upravljanja i kontrole

2.2.1. *Obrazloženje načina upravljanja, mehanizama provedbe financiranja, načina plaćanja i predložene strategije kontrole*

Neovisno o tome što će ACER morati steći novo stručno znanje, nove zadace u okviru ovog Prijedloga najisplativije je dodijeliti nekoj postojećoj agenciji koja već radi na sličnim zadacima.

GU ENER utvrdio je strategiju kontrole za upravljanje odnosima s ACER-om, koja je dio Komisijina okvira unutarnje kontrole za 2017. ACER je u prosincu 2018. revidirao i donio vlastiti okvir unutarnje kontrole.

2.2.2. *Informacije o utvrđenim rizicima i uspostavljenim sustavima unutarnje kontrole za ublažavanje rizika*

Glavni su rizik pogrešne procjene u pogledu radnog opterećenja nastalog ovim Prijedlogom s obzirom na to da se njime uvode nove zadace. Taj je rizik potrebno prihvatiti jer je, ako se potrebe za dodatnim resursima ne uključe u početni prijedlog, vrlo teško kasnije ispraviti tu situaciju, kao što je pokazalo iskustvo.

Taj je rizik ublažen time što Prijedlog uključuje nekoliko novih zadata. Naime, dok bi se radno opterećenje za obavljanje nekih budućih zadata moglo podcijeniti, za druge bi ga se moglo precijeniti, čime se ostavlja prostor za preraspodjelu.

2.2.3. *Procjena i obrazloženje troškovne učinkovitosti kontrola (omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja) i procjena očekivane razine rizika od pogreške (pri plaćanju i pri zaključenju)*

Ne očekuje se da će dodjela dodatnih zadata u okviru postojećeg mandata ACER-a dovesti do posebnih dodatnih kontrola u ACER-u, što znači da se omjer troškova kontrole i vrijednosti sredstava kojima se upravlja neće promijeniti.

Slično tome, zadatke dodijeljene GU-u ENER neće značiti dodatne kontrole ni promjenu omjera troškova kontrole.

2.3. Mjere za sprečavanje prijevара i nepravilnosti

Navesti postojeće ili predviđene mjere za sprečavanje i zaštitu, npr. iz strategije za borbu protiv prijevара.

ACER primjenjuje načela decentraliziranih agencija EU-a u borbi protiv prijevара, u skladu s pristupom Komisije.

ACER je u ožujku 2019. donio novu strategiju za borbu protiv prijevара kojom se stavlja izvan snage Odluka 13/2014 Upravnog odbora ACER-a. Nova strategija obuhvaća trogodišnje razdoblje i temelji se na sljedećim elementima: godišnjoj procjeni rizika, sprečavanju sukoba interesa i upravljanju njima, unutarnjim pravilima o zviždačima, politici i postupku za upravljanje osjetljivim funkcijama te mjerama povezanim s etikom i integritetom.

GU ENER donio je revidiranu strategiju za borbu protiv prijevара (AFS) 2020. Strategija GU-a ENER temelji se na Komisijinoj strategiji za borbu protiv prijevара i posebnoj unutarnjoj procjeni rizika provedenoj kako bi se utvrdila područja koja su najizloženija prijevarama, već uspostavljene kontrole i mjere potrebne za poboljšanje kapaciteta GU-a ENER za sprečavanje, otkrivanje i ispravljanje prijevара.

Uredbom o ACER-u i ugovornim odredbama koje se primjenjuju na javnu nabavu osigurava se da službe Komisije, uključujući OLAF, mogu provoditi revizije i provjere na licu mjesta na temelju standardnih odredbi koje je preporučio OLAF.

3. PROCIJENJENI FINANCIJSKI UČINAK PRIJEDLOGA/INICIJATIVE

3.1. Naslovi višegodišnjeg financijskog okvira i proračunske linije rashoda na koje prijedlog/inicijativa ima učinak

Postojeće proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif. 21	zemalja EFTA-e ²²	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata ²³	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
02	02 10 06 i proračunska linija projekta ITER	dif./ nedif.	DA/ NE	DA /NE	DA /NE	DA /NE

Zatražene nove proračunske linije

Prema redoslijedu naslova višegodišnjeg financijskog okvira i proračunskih linija.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	Proračunska linija	Vrsta rashoda	Doprinos			
	Broj	dif./nedif.	zemalja EFTA-e	zemalja kandidatkinja i potencijalnih kandidata	ostalih trećih zemalja	drugi namjenski prihodi
	[XX YY YY YY]		DA/NE	DA/NE	DA/N E	DA/NE

²¹ Dif. = diferencirana odobrena sredstva; nedif. = nediferencirana odobrena sredstva.

²² EFTA: Europsko udruženje slobodne trgovine.

²³ Zemlje kandidatkinje i, ako je primjenjivo, potencijalni kandidati sa zapadnog Balkana.

3.2. Procijenjeni učinak na rashode

3.2.1. Sažetak procijenjenog učinka na rashode

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	01	Jedinstveno tržište, inovacije i digitalizacija
---	-----------	--

ACER			Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			UKUPNO
Naslov 1 ²⁴ :	Obveze	(1)		0,684	0,946	1,288				2,918
	Plaćanja	(2)		0,684	0,946	1,288				2,918
Naslov 2:	Obveze	(1a)								
	Plaćanja	(2a)								
Naslov 3 ²⁵ :	Obveze	(3a)								
	Plaćanja	(3b)								
UKUPNA odobrena sredstva za ACER	Obveze	=1+1a +3a		0,684	0,946	1,288				2,918
	Plaćanja	=2+2a +3b		0,684	0,946	1,288				2,918

²⁴ Rashodi iz naslova 1 odgovaraju osoblju koje će se financirati iz doprinosa EU-a. Preostale dvije trećine potrebnog osoblja trebalo bi financirati pristojbama i naknadama.

²⁵ Rashodi predviđeni u okviru naslova 3 u iznosu od 4,2 milijuna EUR u razdoblju 2025.–2027. trebali bi se financirati pristojbama i naknadama.

Naslov višegodišnjeg financijskog okvira	7	„Administrativni rashodi”
---	----------	---------------------------

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			UKUPNO
GU: ENER									
○ Ljudski resursi			0,342	0,342	0,342				1,026
○ Ostali administrativni rashodi									
UKUPNO GU ENER	Odobrena sredstva		0,342	0,342	0,342				1,026

UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 7.²⁶ višegodišnjeg financijskog okvira	(ukupne obveze = ukupna plaćanja)		0,342	0,342	0,342				1,026
--	-----------------------------------	--	--------------	--------------	--------------	--	--	--	--------------

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

		Godina 2024. ²⁷	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			UKUPNO
UKUPNA odobrena sredstva iz NASLOVA 1.–7. višegodišnjeg financijskog okvira	Obveze		1,026	1,288	1,630				3,944
	Plaćanja		1,026	1,288	1,630				3,944

²⁶ Potrebna odobrena sredstva za ljudske resurse i ostale administrativne rashode pokrit će se odobrenim sredstvima glavne uprave koja su već dodijeljena za upravljanje djelovanjem i/ili su preraspodijeljena unutar glavne uprave te, prema potrebi, dodatnim sredstvima koja se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

²⁷ Godina N je godina početka provedbe prijedloga/inicijative. Umjesto „N” upisati predviđenu prvu godinu provedbe (na primjer: 2021.). Isto vrijedi i za ostale godine.

3.2.2. Procijenjeni učinak na odobrena sredstva ACER-a

- ☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna odobrena sredstva za poslovanje.
- ☐ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća odobrena sredstva za poslovanje:

Iznosi u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Navesti ciljeve i rezultate			Godina N		Godina N+1		Godina N+2		Godina N+3		Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)						UKUPNO		
	REZULTATI																		
	↓	Vrsta 28	Prosječni trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ne	Trošak	Ukupni broj	Ukupni trošak
POSEBNI CILJ br. 1 ²⁹ ...																			
— Rezultat																			
— Rezultat																			
— Rezultat																			
Međuzbroj za posebni cilj br. 1																			
POSEBNI CILJ br. 2...																			
— Rezultat																			
Međuzbroj za posebni cilj br. 2																			
UKUPNI TROŠAK																			

Ako je primjenjivo, iznosi odražavaju zbroj doprinosa Unije agenciji i ostalih prihoda agencije (pristojbe i naknade).

²⁸

Rezultati se odnose na proizvode i usluge koji se isporučuju (npr.: broj financiranih studentskih razmjena, kilometri izgrađenih prometnica itd.).

²⁹

Kako je opisan u točki 1.4.2. „Posebni ciljevi...”.

3.2.3. Procijenjeni učinak na ljudske resurse ACER-a

3.2.3.1. Sažetak

☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebna administrativna odobrena sredstva.

☒ Za prijedlog/inicijativu potrebna su sljedeća administrativna odobrena sredstva:

u milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta); ako je primjenjivo, iznosi odražavaju zbroj doprinosa Unije agenciji i ostalih prihoda agencije (pristojbe i naknade).

	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	--------

Privremeno osoblje (razredi AD)		0,855	1,710	2,565	5,130
Privremeno osoblje (razredi AST)		0,513	0,513	0,513	1,539
Privremeno osoblje (razredi AST/SC)		0,513	0,513	0,513	1,539
Ugovorno osoblje		0,091	0,273	0,364	0,728
Upućeni nacionalni stručnjaci					

UKUPNO		1,972	3,009	3,955	8,936
---------------	--	--------------	--------------	--------------	--------------

Potrebe u pogledu osoblja (EPRV):

	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	--------

Privremeno osoblje (razredi AD)	0	5	10	15	15
Privremeno osoblje (razredi AST)	0	3	3	3	3
Privremeno osoblje (razredi AST/SC)		3	3	3	3
Ugovorno osoblje	0	1	3	4	4
Upućeni nacionalni stručnjaci					

UKUPNO		12	19	25	25
---------------	--	-----------	-----------	-----------	-----------

Planirani datum zapošljavanja za ekvivalent punog radnog vremena je 1. siječnja predmetne godine.

Koji se financiraju iz doprinosa EU-a³⁰:

	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	UKUPNO
--	-----------------	-----------------	-----------------	-----------------	--------

Privremeno osoblje (razredi AD)	0	2	3	5	5
Privremeno osoblje (razredi AST)		1	1	1	1
Privremeno osoblje (razredi AST/SC)		1	1	1	1
Ugovorno osoblje			1	1	1
Upućeni nacionalni stručnjaci					

UKUPNO	0	4	6	8	8
---------------	----------	----------	----------	----------	----------

³⁰ ACER će svake godine u skladu s člankom 3. stavkom 1. Odluke Komisije (EU) 2020/2152 utvrditi troškove, uključujući troškove osoblja, koji su prihvatljivi za financiranje pristojbama i predstaviti rezultat u nacrtu programskog dokumenta. U skladu s člankom 20. Uredbe (EU) 2019/942 Komisija daje mišljenje o nacrtu programskog dokumenta ACER-a, uključujući prijedloge Agencije o tome koji se troškovi smatraju prihvatljivima za financiranje pristojbama i mogućnosti za smanjenje opterećenja proračuna EU-a.

3.2.3.2. Procijenjene potrebe za ljudskim resursima za matičnu glavnu upravu

☐ Za prijedlog/inicijativu nisu potrebni ljudski resursi.

☐ Za prijedlog/inicijativu potrebni su sljedeći ljudski resursi:

Procjenu navesti u cijelom iznosu (ili najviše do jednog decimalnog mjesta)

	Godina 2024.	Godina 2025.	Godina 2026.	Godina 2027.	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)		
• Radna mjesta prema planu radnih mjesta (dužnosnici i privremeno osoblje)							
20 01 02 01 i 20 01 02 02 (sjedište i predstavništva Komisije)		2	2	2			
20 01 02 03 (delegacije)							
01 01 01 01 (neizravno istraživanje)							
10 01 05 01 (izravno istraživanje)							
○ Vanjsko osoblje (u ekvivalentu punog radnog vremena: EPRV)³¹							
20 02 01 (UO, UNS, UsO iz „globalne omoćnice”)							
20 02 03 (UO, LO, UNS, UsO i MSD u delegacijama)							
Proračunske linije (navesti) ³²	— u sjedištima ³³						
	— u delegacijama						
01 01 01 02 (UO, UNS, UsO – neizravno istraživanje)							
10 01 05 02 (UO, UNS, UsO – izravno istraživanje)							
Druge proračunske linije (navesti)							
UKUPNO		2	2	2			

Potrebe za ljudskim resursima pokrit će se osobljem glavne uprave kojemu je već povjereno upravljanje djelovanjem i/ili koje je preraspoređeno unutar glavne uprave te, prema potrebi,

³¹ UO = ugovorno osoblje; LO = lokalno osoblje; UNS = upućeni nacionalni stručnjaci; UsO = ustupljeno osoblje; MSD = mladi stručnjaci u delegacijama.

³² U okviru gornje granice za vanjsko osoblje iz odobrenih sredstava za poslovanje (prijašnje linije „BA”).

³³ Uglavnom za fondove kohezijske politike EU-a, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) i Europski fond za pomorstvo i ribarstvo i akvakulturu (EFPR).

resursima koji se mogu dodijeliti nadležnoj glavnoj upravi u okviru godišnjeg postupka dodjele sredstava uzimajući u obzir proračunska ograničenja.

3.2.4. Usklađenost s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom

☐ Prijedlog/inicijativa u skladu je s aktualnim višegodišnjim financijskim okvirom.

☒ Prijedlog/inicijativa iziskuje reprogramiranje relevantnog naslova višegodišnjeg financijskog okvira.

Inicijativa je pokrenuta zbog trenutačne energetske krize i stoga nije uzeta u obzir pri izračunu iznosa za naslove VFO-a. Budući da je ova posebna inicijativa nova, reprogramiranje će biti potrebno za liniju doprinosa ACER-u i za liniju kojom će se poduprijeti dodatni rad unutar Glavne uprave ENER. U mjeri u kojoj se ne mogu pokriti pristojbama, proračunski učinci na ACER kako su opisani u ovom zakonodavnom financijskom izvještaju nadoknadit će se kompenzacijskim smanjenjem programirane potrošnje u proračunskoj liniji projekta ITER.

☐ Za prijedlog/inicijativu potrebna je primjena instrumenta fleksibilnosti ili revizija višegodišnjeg financijskog okvira³⁴.

Objasniti što je potrebno te navesti predmetne naslove i proračunske linije te odgovarajuće iznose.

3.2.5. Doprinos trećih strana

Prijedlogom/inicijativom ne predviđa se sudjelovanje trećih strana u sufinanciranju.

Prijedlogom/inicijativom predviđa se sufinanciranje prema sljedećoj procjeni:

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

	Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)			Ukupno
Navedi tijelo koje sudjeluje u financiranju								
UKUPNO sufinancirana odobrena sredstva								

³⁴

Vidjeti članke 12. i 13. Uredbe Vijeća (EU, Euratom) br. 2093/2020 od 17. prosinca 2020. kojom se utvrđuje višegodišnji financijski okvir za razdoblje 2021.–2027.

3.3. Procijenjeni učinak na prihode

☒ Prijedlog/inicijativa nema financijski učinak na prihode.

☐ Prijedlog/inicijativa ima sljedeći financijski učinak:

☐ na vlastita sredstva

☐ na ostale prihode

navesti jesu li prihodi namijenjeni proračunskim linijama rashoda ☐

U milijunima EUR (do 3 decimalna mjesta)

Proračunska linija prihoda:	Odobrena sredstva dostupna za tekuću financijsku godinu	Učinak prijedloga/inicijative ³⁵						
		Godina N	Godina N+1	Godina N+2	Godina N+3	Unijeti onoliko godina koliko je potrebno za prikaz trajanja učinka (vidjeti točku 1.6.)		
Članak								

Za razne namjenske prihode navesti odgovarajuće proračunske linije rashoda.

--

Navesti metodu izračuna učinka na prihode.

--

³⁵

Kad je riječ o tradicionalnim vlastitim sredstvima (carine, pristojbe na šećer) navedeni iznosi moraju biti neto iznosi, to jest bruto iznosi nakon odbitka od 20 % na ime troškova naplate.